

Viața Sfântului Părintelui nostru Antonie cel Mare

Viața Sfântului Părintelui nostru Antonie cel Mare

Cuviosul părintele nostru Antonie era de neam egiptean, născut din părinți de bun neam, care aveau avuție multă; și fiind ei creștini, creștinește îl creșteau și pe el. Pe cînd era mic, se afla la părinții lui, necunoscînd pe altcineva mai mult, decît pe dînșii și casa lor.

Dar după ce a crescut și s-a făcut mare, sporind cu vîrsta, n-a voit a învăța carte și a fi cu ceilalți copii; și ca un adevărat creștin, mergea cu părinții săi la biserică. El nu se lenevea ca un copil, nici după ce a sporit cu vîrsta, ci se supunea părinților și luînd-aminte la citiri, gîndea la folosul lor. Dar avînd nenumărată bogăție, nu supăra pe părinți pentru hrana deosebită și scumpă, nici plăcerile lumii nu le căuta; ci cu cele ce se aflau se îndeștula și nimic mai mult nu căuta.

După moartea părinților lui, rămînînd singur cu o soră mai mică și fiind de 18 sau 20 de ani, se îngrijea de casă și de sora sa. Dar n-au trecut șase luni de la moartea părinților lui, și ducîndu-se la biserică, după obicei, îndreptîndu-și mintea, gîndea cum apostolii lăsînd toate, au urmat Mîntuitorului, iar ceilalți vînzîndu-și averile lor, le

aduceau și le puneau la picioarele apostolilor, spre a le împărți celor ce aveau trebuință; apoi gîndea la aceasta, cîtă răsplată este pregătită acestora în ceruri.

Acestea gîndind el, a intrat în biserică și se întîmplase atunci de se citea Evanghelia, și a auzit că Domnul a zis bogatului: *De voiești să fii desăvîrșit, du-te, vinde-ți toate averile tale și le dă săracilor, apoi vino de-Mi urmează Mie și vei avea comoară în ceruri.* Atunci Antonie, ca și cum de la Dumnezeu i-ar fi venit pomenirea sfinților și pentru dînsul s-ar fi făcut citirea, ieșind din biserică, a dăruit vecinilor din sat averile ce le avea de la strămoși și care erau 300 de pămînturi bine roditoare; ca astfel în nimic să nu-l supere acestea pe dînsul și pe soră-sa; iar celelalte cîte le avea mișcătoare, vînzîndu-le și adunînd mult argint, l-a dat săracilor; apoi, oprind puțin pentru sora sa, a intrat iarăși în biserică și auzind în Sfînta Evanghelie pe Domnul zicînd: *Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine,* a ieșit din biserică, împărțind săracilor și argintul oprit pentru sora sa.

Pe sora sa încredințînd-o unor cunoscute și credincioase fecioare ca s-o crească și să petreacă acolo, el se îndeletnicea pe lîngă casă în nevoințe și pustnicie; căci încă nu erau în Egipt dese mînăstiri și nici un monah nu știa pustia cea depărtată, ci fiecare din cei ce voiau viața cea retrasă, se nevoiau deosebit, nu departe de satul său.

Deci era atunci în satul cel mai apropiat de al lui Antonie, un bătrîn care din tinerețe se nevoia în viața monahicească; pe acesta văzîndu-l Antonie, i-a rîvnit fapta sa bună, deci, mai întîi a început și el a petrece în locurile apropiate de satul său; și nu numai pe acesta l-a rîvnit, dar, dacă ar fi auzit că se afla cineva din cei sîrguitori și îmbunătățiți într-un alt loc oarecare, se ducea și îl căuta, ca o albină înțeleaptă, ca să sugă florile și nu se întorcea la locul său, pînă ce nu-l vedea pe acesta; apoi ca o merinde luînd fapta bună de la dînsul, se întorcea acasă.

Petrecînd acolo în acest chip, își iscusea mintea ca să nu se întoarcă lui lucrurile părinților săi, nici pe rudeniile sale să le mai pomenească; ci tot dorul și toată sîrguința s-o aibă spre căutarea pustniciei. Auzind că Apostolul zice: *Iar cei ce nu lucrează să nu mănînce,* pentru aceea lucra cu mîinile sale, din care o parte cheltuia pentru dînsul, iar cealaltă o da săracilor. Și se ruga adeseori, auzind că liniștitorului se cade deseori a se ruga necontenit; căci atît de mult lua aminte la citire, încît nimic din cele scrise să nu rămînă neînțelese de dînsul, ci toate să le țină minte; și astfel să i se facă mintea în loc de cărți.

Astfel petrecînd Antonie, era iubit de toți; el se supunea celor îmbunătățiți, către care se ducea și-i iubea pe toți; apoi deprindea în sine sporirea faptei bune și pustnicia fiecăruia; privind pe a unuia cu bucurie, urmînd altuia cu rugăciunea, altuia cu nemîncarea, iar altuia cu iubirea de oameni; și învăța de la unul privegherea, iar de la altul cinstirea; după aceea, se minuna de unul pentru răbdare, iar de altul pentru postirea și culcarea pe jos și reaua pătimire, vedea blîndețea unuia și îndelunga răbdare a altuia; în sfîrșit, urma după a tuturor bună credință întru Hristos, și însemna dragostea ce aveau între dînșii, unii către ceilalți. Astfel plin de pildele faptelor bune, se

întorcea la locul sihăstriei sale. Deci, adunînd în sine multe de la fiecare, se sîrguia să urmeze pe ale tuturor. El nu voia să se arate că întrece în fapte bune pe cei de o vîrstă cu dînsul, ca astfel aceia să se bucure. Deci, toți cei din sat iubitori de bine, pe care îi avea întru obișnuință, văzîndu-l astfel, îl numeau iubitor de Dumnezeu. Și unii ca pe un fiu, iar alții ca pe un frate îl salutau.

Iar urîtorul de bine și pizmașul diavol nu suferea văzînd un tînăr cu o nevoie ca aceasta. Ci, cele ce a cugetat să facă, a început asupra acestuia să le aducă. Mai întîi îl supăra pe dînsul ca din nevoie să înceteze, aducîndu-i aminte de avuții, de purtarea de grijă a surorii sale, de prietenia multora, de iubirea de argint, de iubirea de slavă, de dulceața desfătării și celelalte odihne ale vieții; și mai pe urmă, arătîndu-i asprimea faptei bune și cum că este mai mare osteneala ei. Îi pune în minte și neputința trupului și lungimea vremii, și în scurt timp, mulțime de gînduri a ridicat în mintea lui, vrînd să-l depărteze de la gîndirea lui cea dreaptă.

Dar vrăjmașul s-a văzut slăbind în scopul lui și mai ales biruindu-se de tăria lui Antonie, răsturnîndu-se de marea lui credință, și căzînd jos prin rugăciunile acestuia cele dese; dar, bizuindu-se pe armele sale cele necurate, adică plăcerile trupești și cu aceasta fălindu-se asupra celor tineri, s-a apropiat de tînărul Antonie. Atunci, noaptea tulburîndu-l pe el, iar ziua atît de mult supărîndu-l, chiar cei ce-l vedeau simțeau lupta ce era între amîndoi. Căci acela îi pune în minte gînduri întinate, iar el cu rugăciunile le răsturna pe acestea; cînd vrăjmașul îl momea, el socotind rușinea, cu credința, cu rugăciunile și cu postirile își îngrădea trupul; însă diavolul ca o femeie a voit să se închipuiască noaptea, și în tot chipul să-l urmeze și să-l amăgească pe Antonie. Dar el de Hristos aducîndu-și aminte și de bunurile date oamenilor printr-Însul, stingea cărbunii înșelăciunii celui rău.

După aceea, vrăjmașul îi pune în minte plăcerea dezmierdării; iar el asemănîndu-se celui mînios și scîrbit, de îngrozirea focului și de durerea viermelui își aducea aminte, și pe acestea punîndu-le împotrivă, rămînea neatins. Toate acestea se făceau spre rușinarea vrăjmașului, căci cel ce a socotit să se facă asemenea lui Dumnezeu, de un tînăr acum se batjocorea; cel ce se fălea asupra trupului și a sîngelui, de un om ce purta trup se răsturna. Căci îi ajuta Domnul, Care a purtat trup pentru noi și trupului i-a dat biruința asupra diavolului; întrucît fiecare din cei ce cu adevărat se nevoiesc, poate zice cu Apostolul: *Nu eu, ci darul lui Dumnezeu care este cu mine*. Deci, mai pe urmă, dacă n-a putut necuratul să biruiască pe Antonie nici prin aceasta, ci încă se vedea împins afară și scos din inima lui, scrîșnind din dinți, cu nălucirea s-a arătat lui, ca un copil negru. Apoi, deși căzut, încă prin gînduri mai năvălea asupra lui; în urmă a ieșit afară vicleanul și glas omenesc scoțînd, zicea: "Pe mulți am amăgit și prea mulți am surpat și, precum asupra multora am năvălit, astfel și asupra ta, dar în zadar, că am slăbit".

Antonie l-a întrebat: "Cine ești tu, care grăiești unele ca acestea către mine?". Acela îndată a răspuns, cu glasuri jalnice: "Eu sînt care am primit sarcina prinderii

trupului și duhul desfrînării mă numesc: pe cîți voiesc să fie înțelepți, i-am amăgit; pe cîți i-am momit cu plăceri, i-am plecat mie; eu sînt cel pentru care și proorocul muștră pe cei ce au căzut, zicînd: de duhul desfrînării v-ați amăgit; căci prin mine aceia s-au împiedicat. Eu sînt care de multe ori te-am supărat și de atîtea ori am fost răsturnat de tine".

Antonie mulțumind Domnului și îmbărbătîndu-se, a zis către dînsul: "Deci, prea mult ești defăimat; pentru că dacă ești negru cu mintea și neputincios ca un copil, nici o grijă nu am de tine de aici înainte; căci *Domnul îmi este ajutor și eu voi privi asupra vrăjmașilor mei*". Acestea auzind negrul acela, îndată a fugit, temîndu-se de cuvintele lui Antonie și, înfricoșîndu-se, nu mai îndrăznea să se apropie de bărbatul acesta. Aceasta a fost cea dintîi luptă a lui Antonie asupra diavolului, dar mai vîrtos era ajutorul Mîntuitorului; și această faptă de Domnul s-a isprăvit, Care a osîndit păcatul în trupul Său, ca îndreptarea legii să se împlinească întru noi, care nu umblăm după trup, ci după duh.

Cu toate acestea, nici Antonie, după ce a căzut diavolul și s-a biruit, nu se lenevea și nu se trecea pe sine cu vederea; și nici vrăjmașul, iarăși ca un biruit, nu înceta de a-l bîntui, căci înconjura iarăși ca un leu, căuțînd o pricină asupra lui. Antonie, învățînd din Scripturi că sînt multe meșteșugirile vrăjmașului, neîncetat avea nevoie, gîndindu-se că, deși n-a putut să-i amăgească inima lui cu dulceața trupului, dar negreșit îl va ispiti momindu-l prin altă meșteșugire, că diavolul este foarte iubitor de păcat.

Deci, s-a hotărît ca să se obișnuiască cu mai aspre petreceri. Și mulți se minunau de nevoia lui cea mare pe care o săvîrșea; dar el cu înlesnire suferea osteneala, căci avînd osîrdia sufletului, lucra într-însul deprinderea bună, încît cea mai mică pricină de nevoie dacă ar fi avut de la alții, arăta multă sîrguință. Căci priveghea atît de mult, încît de multe ori toată noaptea o petrecea fără somn; și aceasta nu o dată, ci de multe ori făcînd-o, era de mirare la mulți. Apoi mîncă o dată pe zi, după apusul soarelui, uneori și după două zile; ba de multe ori și după patru zile se împărtășea de hrană, iar hrana lui era pîine și sare și băutura era numai apă; căci pentru carne și pentru vin, de prisos este a grăi, cînd nici la ceilalți sîrguitori de acest fel nu se afla.

Pentru somn se îndestula cu o rogojină, apoi mai de multe ori se culca chiar pe pămînt. Și se ferea de a se unge cu untdelemn, zicînd că se cuvine celor tineri să aibă mai multă sîrguință spre pustnicie și să nu caute cele ce trîndăvesc trupul, ci să-l obișnuiască cu ostenele, gîndind totdeauna la graiul Apostolului: *Cînd sînt slab, atunci sînt puternic*. Căci zicea: "Atunci este tare virtutea sufletului, cînd dulcele trupului vor slăbi".

Și era gîndul lui acesta cu adevărat preaslăvit, căci nu voia cu vremea să măsoare calea faptei bune, nici sihăstria cea pentru dînsa, ci numai cu dorința și cu voința; căci el nu pomenea vremea trecută, ci în fiecare zi socotea că acum a pus început de pustnicie și mai mare osteneală avea pentru sporire, zicînd adeseori în sine

graiul Apostolului: *Cele din urmă uitându-le și la cele dinainte întinzându-ne*. Aducându-ne aminte și de cuvântul proorocului Ilie, care zice: *Viu este Domnul, Căruia i-am stat eu înaintea astăzi*. Deci, zicând el "astăzi" nu măsoară cea trecută, ci ca și cum ar fi început în fiecare zi, se sîrguia în felul acesta, precum se cuvine a se arăta lui Dumnezeu, curat cu inima și gata a se supune voii Lui și nimănui altuia. El zicea în sine: "Se cade sihastrului ca petrecerea marelui Ilie s-o aibă pururea ca oglindă în viața sa".

Deci, așa viețuind Antonie, s-a dus la niște morminte, care erau departe de sat, și poruncind unuia dintre cunoscuții săi, ca după mai multe zile să-i aducă pîine, a intrat într-unul din morminte, apoi a închis ușile, rămînînd acolo singur. Vrajmașul nesuferind, ba încă temîndu-se să nu umple de sihăstrie pustia, venind la dînsul într-o noapte, cu mulțime de diavoli, atît de mult l-au zdrobit cu bătăile, încît din pricina rănilor zăcea jos fără glas. Astfel că bătăile de la oameni nu puteau să-i pricinuiască cîndva vreo muncă asemănătoare.

Însă cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu - căci nu trece cu vederea Domnul pe cei ce nădăjduiesc spre El -, a doua zi a venit cunoscutul lui, aducându-i pîine și, deschizînd ușa, îl văzu zăcînd pe pămînt, jos, ca un mort; apoi, ridicîndu-l, l-a dus în biserica satului și l-a pus la pămînt. Mulți din rudeni și cei din sat ședeau lîngă Antonie, ca lîngă un mort. Iar la miezul nopții, Antonie venindu-și în simțire, văzu pe toți dormind, numai pe cunoscutul lui priveghind; deci a făcut semn să vină la dînsul, și l-a rugat să-l ridice iarăși și să-l ducă la mormînt, nedeșteptînd pe nimeni. Atunci a fost dus de bărbatul acela și după obicei ușa închizîndu-se, rămase iarăși singur înăuntru, dar nu putea sta pentru rănilor cele de la diavoli. Deci, zăcînd, se ruga și după rugăciune zicea cu mare glas: "Aici sînt, eu, Antonie, nu fug de bătăile voastre, că măcar de-mi veți face și mai multe, nimic nu mă va despărți de dragostea lui Hristos". Apoi cînta: *De s-ar rîndui asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea*.

Deci nevoitorul lui Hristos, astfel cugeta și se ruga. Iar urîtorul de bine și pizmașul vrajmaș, mirîndu-se că după bătăi a îndrăznit a veni iarăși în locul său, adunîndu-și cîinii săi, a zis către dînșii: "Dacă nici cu duhul desfrînării, nici cu bătăile nu l-am slăbit pe acesta, ci încă se și semețește împotriva noastră, ia să năvălim într-alt fel asupra lui", căci cu înlesnire îi este diavolului a afla diferite chipuri de răutate.

Deci, atunci noaptea au făcut mare zgomot, încît părea că tot locul acela se clătina, iar cei patru pereți ai mormîntului păreau că i-ar fi desfăcut diavolii. Apoi s-a părut că au intrat năluciri de fiare și de tîrîtoare. După aceea s-a umplut locul acela de năluciri de lei, urși, leopardzi, tauri, aspide, scorpii și de lupi. Și fiecare din acestea se pornea după chipul și năravul său: leul răcnea, vrînd a se năpusti asupra lui; taurul părea că îl împunge; șarpele, tîrîndu-se, nu ajungea la dînsul și lupul voia a se porni. Și, în scurt, vederea tuturor celor arătate era înfricoșătoare, iar mînia lor cumplită.

Antonie fiind muncit și împins de ele, simțea cumplită durere trupească, dar fără tulburare veghind cu sufletul, suspina pentru durerea trupului, dar trezindu-se cu mintea, ca și cum batjocorindu-i, zicea: "Dacă ar fi fost oarecare putere întru voi,

ajungea chiar numai unul dintre voi să vină; iar de vreme ce v-a slăbănogit Domnul, pentru aceasta în zadar vă ispitiți cu mulțimea a mă înfricoșa. Semnul neputinței voastre este că v-ați făcut în chipul fiarelor celor necuvântătoare". Apoi, îndrăznind iarăși zicea către dînșii: "Dacă puteți și ați luat stăpînire asupra mea, nu zăboviți, ci năvăliți asupra-mi, iar dacă nu puteți, pentru ce vă trudiți în zadar? Pecetea noastră și zidul de întemeiere este nădejdea cea întru Domnul nostru". Deci, mult ispitindu-l diavolii, scrîșneau asupra lui cu dinții, însă mai vîrtos pe ei se batjocoreau, iar nu pe Antonie.

Dar Domnul nici întru această ispită n-a uitat pătimirea lui Antonie, ci a venit spre sprijinirea lui. Căci căutînd în sus, a văzut acoperămîntul desfăcîndu-se și oarecare raze de lumină pogorîndu-se către dînsul. Și diavolii numaidecît s-au făcut nevăzuți, iar durerea trupului îndată i-a încetat și locuința iarăși îi era întregă. Antonie simțînd sprijinirea, răsufla și se ușura de dureri, apoi se ruga vedeniei ce se arătase lui, zicînd: "Unde ai fost Preadulce Hristoase? Pentru ce dintru început nu Te-ai arătat ca să ușurezi durerile mele?" Și glas s-a făcut către dînsul: "Antonie, aici eram, și așteptam să văd nevoița ta; deci, de vreme ce ai răbdat și nu te-au biruit, de acum îți voi fi ție de-a pururea ajutor și te voi face să fii renumit pretutindeni".

După ce le-a auzit acestea, sculîndu-se, s-a rugat și atît de mult s-a întărit, încît simțea că acum are mai multă putere în trupul său, ca mai înainte. Și era atunci aproape de 35 de ani, iar de aici înainte sporind și mai sîrguitor, s-a făcut întru cinstirea lui Dumnezeu. Și mergînd la bătrînul acela, cel mai sus pomenit, îl ruga să meargă împreună cu dînsul, ca să locuiască în pustia cea mai dinăuntru. Dar el n-a voit, din pricina bătrîneților și pentru că nu era pînă atunci un obicei ca acesta.

Deci, Antonie îndată a pornit la munte, însă vrăjmașul văzînd iarăși osîrdia lui și vrînd să-l împiedice de la aceasta, i-a aruncat în cale o nălucire de un disc mare de argint; iar Antonie pricepînd meșteșugul urîtorului de bine, a stat și prin disc văzînd pe diavol, l-a muștrat, zicînd: "De unde s-a aflat în pustie disc? Calea aceasta nu este bătătorită, nici nu este urmă de om care ar fi călcat pe aici, apoi nu putea să se tănuiască de dînsul, fiind prea mare; și de l-ar fi pierdut cineva, dacă s-ar fi întors și l-ar fi căutat, l-ar fi aflat, căci locul era pustiu. Acest meșteșug este al diavolului. Dar nu-mi vei împiedica cu meșteșugul acesta sîrguința mea, diavole, ci aceasta fie cu tine întru pierzare".

Acestea zicînd Antonie, a pierit discul, ca un fum de fața focului. Apoi a văzut nu o nălucire, ci aur adevărat aruncat în cale, pe care ori că vrăjmașul l-a arătat, ori că o putere oarecare a Celui Preaînalt, Care iscusea pe nevoitorul și arăta diavolului, că nici de banii cei adevărați nu se îngrijește; dar nici el singur nu ne-a vestit, nici noi n-am cunoscut, decît că era adevărat aur cel arătat. Iar Antonie s-a mirat de mulțimea aurului, dar sărînd ca peste un foc, astfel l-a trecut, încît nici nu s-a mai întors; ci cu fuga s-a sîrguit să se ascundă și, mai mult sporind sîrguința, a pornit către munte.

Și aflînd o cetățuie pustie și plină de tîrîtoare, din cauza vremii îndelungate, de acea parte a rîului, acolo s-a mutat și s-a sălășluit într-însa. Deci, tîrîtoarele, ca și cum

le-ar fi gonit cineva, îndată s-au dus. Iar el ascunzînd intrarea și primind pîine pentru șase luni - căci acest lucru îl fac Tebeii, și de multe ori peste tot anul rămîn nevătămați, avînd înăuntru apă, ca în niște locuri neintrate, - în cetățuie a rămas singur, nici el ieșind, nici pe cineva din cei ce veneau la dînsul văzînd. Deci, a viețuit el multă vreme așa, nevoindu-se, peste an numai de două ori pe deasupra locuinței primind pîine. Iar cunoscuții cei ce veneau la dînsul, fiindcă îi lăsa pe dinafară, de multe ori zile întregi și nopți, ei auzeau înăuntru ca și cum ar fi fost niște oameni gîlcevindu-se, făcînd zgomot și strigînd: "Du-te din locașurile noastre; de ce ai venit în pustie? Pînă cînd vei întărîta supărările noastre?"

La început socoteau cei dinafară, că sînt oameni care se sfădesc cu dînsul și că aceștia pe scări au intrat la dînsul. Iar după ce s-au uitat pe o găurică oarecare, n-au văzut pe nimeni, atunci socotind că aceștia sînt diavoli și înfricoșîndu-se, au chemat pe Antonie. Iar el pe aceștia i-a auzit, însă nu se îngrijea de ei. Pentru că adesea veneau la dînsul cunoscuții săi, socotind că-l vor găsi mort, dar îl auzeau cîntînd: *Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui, și să fugă de la fața Lui cei ce-L urăsc pe Dînsul. Precum se stinge fumul, să se stingă ei; și cum se topește ceara de fața focului, așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu. Și iarăși toate neamurile m-au înconjurat și întru numele Domnului i-am biruit pe ei.*

Deci, aproape 20 de ani a petrecut așa singur deosebit, nevoindu-se, nici ieșind, nici de cineva adeseori fiind văzut. Iar după acestea, fiindcă îl doreau mulți și voiau a se face următori nevoinței și sihăstriei lui, apoi alți cunoscuți venind și cu sila deschizînd ușa și stricînd-o, a ieșit Antonie ca dintr-o cameră ascunsă, cu taină învățat și de Dumnezeu fiind purtat.

Atunci ieșind din cetățuie, s-a arătat celor ce veniseră la dînsul. De aceea, se minunau văzîndu-i trupul în aceeași stare, nici gras, nici uscat de postiri, ca și cum nu s-a luptat contra diavolilor. Căci într-acest fel era, ca și mai înainte de fugirea în pustie, cum îl știau pe dînsul; iar obiceiul sufletului îl avea curat, căci nu era cuprins de sfială, nici doritor de dezmierdare, nici de rîs și nici de întristare. El nu s-a tulburat văzînd poporul, nici de atîția fiind sărutat nu s-a bucurat, ci era dimpotrivă, ca cela ce era ocîrmuit de judecată.

Pentru aceea pe mulți din cei ce erau de față, care pătimeau cu trupurile, i-a tămăduit Domnul printr-însul, iar pe alții de diavoli i-a mîntuit. Încă și darul de a grăi i se dăduse lui Antonie și așa pe mulți mîhniți îi mîngîia, iar pe alții, care erau învrăjbiți, îi schimba în prietenie, și tuturor le zicea: "Nimic din cele ce sînt în lume să nu se cinstească mai mult decît dragostea lui Hristos".

Apoi, vorbindu-le și sfătuindu-i să-și aducă aminte de bunătățile ce vor să fie și de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ceea ce s-a arătat spre noi, Carele n-a cruțat pe Fiul Său, ci pentru noi toți L-a dat pe El, a plecat pe mulți să aleagă și să poftască viața monahicească. Și de aceea s-au făcut mînăstiri prin munți, iar pustia s-a locuit de monahi, care au ieșit din lume și s-au scris la petrecerea cea din cer.

Într-o vreme, el avea trebuință să treacă Nilul, ca să cerceteze pe frați, însă râul era plin de crocodili; făcînd rugăciune, s-a suit pe crocodili, el și frații cei împreună cu dînsul, căci luntre nu aveau și au trecut nevătămați. Apoi, întorcîndu-se în mînăstirea sa, se nevoia cu aceleași cinstite și vitejești osteneli. Deci, vorbind el cele de folosul sufletului, adeseori creștea sîrguința celor ce acum erau monahi, iar pe cei mai mulți din ceilalți îi pornea către dragostea pustniciei și a sihăstriei; și degrabă atrăgîndu-i cu cuvîntul, multe mînăstiri s-au făcut și pe toate acestea, ca un părinte, le povățuia.

Într-una din zile, adunîndu-se și venind la dînsul toți monahii și rugîndu-l să audă cuvînt de învățătură de la dînsul, el zicea acestea către dînșii, în limba egipteană: "Scripturile destule sînt spre învățătură, dar este mai bine a ne îndemna și noi unii pe alții întru credință și a ne mîngîia prin cuvinte. Deci și voi, ca niște fii vorbiți către mine, părintele vostru, cele ce știți, și eu ca acela ce sînt cu vîrsta mai bătrîn decît voi, cele ce știu, iar cele ce prin iscusință le-am deprins, le arăt vouă.

Să fie la toți de obște sîrguința aceasta și începînd a vă nevoi în faptele bune, să nu slăbiți, nici să vă supărați întru osteneli, nici să ziceți: "Am zăbovit atîta vreme întru pustnicie"; ci mai vîrtos, ca și cum abia ați fi început, în fiecare zi sîrguința să o creșteți. Căci viața oamenilor este cu totul scurtă față cu veacurile cele ce vor să fie, încît toată vremea vieții noastre este nimic pe lîngă viața cea veșnică. Iar lucrul cel din lume se vinde cu prețul cel veșnic și lucrul asemenea cu cel asemenea îl schimbă cineva; dar făgăduința vieții celei veșnice cu puțin preț se cumpără. Căci este scris: *Zilele vieții întru dînșii 70 de ani, iar de vor fi întru puteri, 80 de ani și ce este mai mult decît acestea, va fi osteneală și durere.*

Deci, cînd toți acești 80 de ani sau și 100, vom petrece întru pustnicie, nu vom împărăți asemenea 100 de ani, ci în locul celor 100, în vecii vecilor vom împărăți. Și pe pămînt nevoindu-ne, nu pe pămînt vom fi moștenitori, ci în cer avem făgăduințele. Apoi, trup stricăcios lăsînd noi, nesticăcios îl luăm pe dînsul; drept aceea, fiilor, să nu mai obosim, nici să socotim că dacă zăbovim întru pustnicie vreun lucru mare facem, că nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava ce are să se descopere pentru noi, nici căutînd la lume, să socotim că de mari lucruri ne-am lepădat; pentru că, chiar tot pămîntul este prea mic pe lîngă tot cerul. Deci, chiar dacă peste tot pămîntul vom fi stăpînitori și ne vom lepăda de el, iarăși nici un lucru vrednic nu este pe lîngă Împărăția cerurilor; că precum dacă cineva ar fi lepădat o drahmă de aramă, ca să cîștige 100 de galbeni de aur, așa și cel ce este stăpînitor a tot pămîntul și se leapădă de dînsul, puțin lasă și însutit primește.

Și dacă nici chiar tot pămîntul nu este vrednic de ceruri, apoi cel ce lasă puține holde, este ca și cum n-ar fi lăsat nimic. Măcar de ar lăsa casă, sau aur destul, nu i se cade să se fălească sau să trîndăvească; ci într-alt fel sîntem datori a judeca, anume că, dacă nu le vom lăsa pentru fapta bună, însă mai pe urmă murind noi, de multe ori le lăsăm celor ce nu voim, precum a pomenit Eclesiastul. Deci, pentru ce nu le lăsăm pentru fapta bună, ca Împărăția cerurilor s-o moștenim?

Pentru aceasta nimeni din noi să nu aibă vreo poftă de a câștiga ceva; căci ce câștig este a dobândi cele pe care nu le luăm cu noi? Deci, mai vîrtos pe acelea să le câștigăm, pe care le putem lua cu noi, care sînt: înțelepciune, dreptate, cumpătare, bărbăție, pricepere, dragoste, iubire de săraci, credință în Hristos, nemîniere, iubire de străini; pe acestea câștigîndu-le, le vom afla acolo mai înainte de noi, făcîndu-ne primire în pămîntul celor blînzi.

Pentru aceea, dintr-acestea fiecare să se încredințeze a nu se împruțina cu sufletul, ci mai ales se va socoti că este ales rob al Domnului și că este dator a sluji Stăpînului; că precum robul nu va îndrăzni să zică: "Fiindcă ieri am lucrat, astăzi nu lucrez", nici numărînd vremea cea trecută, el nu va înceta în zilele cele viitoare, ci în fiecare zi, precum este scris în Evanghelie, aceeași sîrguință arată, ca Domnului său să-i placă și să nu se primejduiască; așa și noi în fiecare zi să stăruim în pustnicie, știind că dacă într-o zi ne vom lenevi, nu ne va ierta pentru vremea cea trecută, ci pentru lenevire se va mînia asupra noastră. Așa și de la Iezechiel am auzit. Astfel și Iuda, vînzătorul, pentru o noapte a pierdut și osteneala vremii trecute.

Deci, să ne ținem, o! fiilor, de pustnicie, și să nu ne trîndăvim, că avem întru-aceasta pe Domnul ajutător, după cum este scris: Celui ce voiește binele, și Dumnezeu îi ajută spre cele bune. Dar, spre a nu ne împruțina cu sufletul, este bine a cugeta la graiul apostolului, care zice: *În fiecare zi pot să mor*. Și dacă noi am fi ca și cum am muri în fiecare zi, așa vom trăi și nu vom păcătui. Iar cuvîntul cel zis este înțeles astfel: "Ca sculîndu-ne în fiecare dimineață, să socotim că nu vom ajunge pînă seara".

Și iarăși vrînd să adormim, să socotim că nu ne vom scula dimineața, fiindcă după fire este arătată viața noastră și se măsoară în fiecare zi și după purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Așa aflîndu-ne în fiecare zi și așa trăind, nu vom păcătui, nici nu vom avea poftă de vreun lucru, nici nu ne vom învistiери pe pămînt; ci ca cei ce în fiecare zi așteptăm să murim, vom fi lipsiți, și tuturor toate greșelile le vom ierta, iar poftă deșartă sau altă plăcere întinată, nicidecum nu vom avea; ci ca de la niște lucruri trecătoare ne vom întoarce, nevoindu-ne de-a pururea, și mai înainte văzînd ziua judecării. Căci de-a pururea frica cea mai mare și îngrijirea chinurilor risipește cea mai mare parte a plăcerii și dezmierdării și ridică sufletul care se pleacă spre dînsa.

Deci, începînd și pășind pe calea faptei bune, la cele dinainte, nimeni să nu se întoarcă la cele dinapoi, ca femeia lui Lot; mai ales că Domnul a zis: *Nimeni punînd mîna pe plug și întorcîndu-se înapoi, este îndreptat spre Împărăția cerurilor*. Iar a se întoarce nu este altceva decît că s-a căit și cugetă iarăși la cele lumești. Deci, să nu vă temeți, auzind de fapta bună, nici să vă mirați de numele ei ca de ceva nou, că nu este departe de noi, nici stă afară de noi; ci lucrul este în noi și lesnicioasă este lucrarea, numai dacă vom voi.

Elinii se duc în depărtate călătorii și trec mări, ca să învețe carte, iar noi nu avem trebuință a ne duce pentru Împărăția cerurilor nici peste mări a trece, pentru fapta bună; căci Domnul a zis: *Împărăția cerurilor este înăuntrul vostru*. Deci, fapta cea bună are

trebuință de singură voința voastră, fiindcă în noi este și din noi se alcătuieste; pentru că sufletul fiind după fire nematerial, așa se alcătuieste și fapta bună. Ea, după cum s-a făcut, așa rămîne, dacă s-a făcut bine și drept.

Pentru aceasta Isus al lui Navi, poruncind poporului, a zis: *Îndreptați-vă inimile voastre către Domnul Dumnezeu lui Israil*. Iar Ioan a zis: *Drepte faceți cărările voastre*. Pentru că, a fi drept sufletul, aceasta este nematerialitatea lui după fire, cum s-a zidit; și iarăși, cînd se abate și în răzvrătire vine, atunci se zice răutatea sufletului.

Deci, nu este greu lucru: că de vom rămîne după cum ne-am făcut, atunci sîntem în fapta bună; iar dacă vom gîndi cele rele, ca niște răi vom fi judecați. Dacă din afară ar fi trebuit a cîștiga lucrul, greu cu adevărat ar fi fost; iar dacă este în noi, să ne păzim pe noi înșine de gîndurile cele întinate, și luînd sufletul ca pe un amanet, să-l păzim Domnului; ca și El să-și cunoască făptura Sa, fiind așa precum l-a făcut. Apoi așa să ne fie nevoița, ca să nu ne tiranizeze mînia, nici să ne stăpînească pofta, căci scris este: *Mînia bărbatului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu, iar pofta zămislindu-se, naște păcatul și păcatul săvîrșindu-se, naște moarte*.

Astfel petrecînd noi, să ne trezim cu întemeiere și, după cum este scris, să ne păzim inima noastră cu toată străjuirea; că avem vrăjmași cumpliți și prea meșteri, pe răii diavoli, și contra lor ne este lupta, precum zice Apostolul: *Lupta noastră nu este împotriva sîngelui și a trupului, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpîniilor, împotriva stăpînitorilor acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sînt în văzduhuri*.

Deci, mare este numărul lor în văzduh, împotriva noastră și nu sînt departe de noi; apoi între dînșii este mare deosebire, iar pentru firea și deosebirea lor puternic trebuie să fie cuvîntul; deci, de la alții mai mari decît noi trebuie să căutăm o sfătuire ca aceasta; iar ceea ce acum ne silește pe noi, este a cunoaște numai măiestriile lor împotriva noastră.

Mai întîi să cunoaștem aceasta, cum că vrăjmașii nu se numesc "diavoli", adică răi, pentru că așa au fost făcuți ei; căci Dumnezeu n-a făcut nici un lucru rău, ci i-a făcut buni; dar după ce au căzut din cereasca înțelepciune, tăvălindu-se împrejurul pămîntului, pe elini i-au amăgit prin năluciri, iar pentru noi creștinii pizmuindu-ne, toate le mișcă, vrînd să ne împiedice de la înălțarea la ceruri; ca să nu ne suim noi acolo de unde au căzut ei.

Pentru care este trebuință de multă rugăciune și pustnicie, ca luînd cineva prin Duh darul deosebirii duhurilor, să poată cunoaște cele despre ei, adică anume care dintr-înșii sînt mai puțin răi și care mai răi, cum și pentru ce meșteșugiri are sîrguința fiecare dintr-înșii; apoi cum fiecare din ei se răstoarnă și se scoate din om, căci multe sînt vicleniile lor și pornirile bîntuieilor lor.

Fericitul apostol și cei ca și dînsul, știind unele ca acestea, zicea pe drept că noi nu știm învățăturile lui; de aceea, din acelea ce ne-am iscusit, sîntem datori a ne îndrepta unii pe alții. Deci, eu din parte-mi, avînd cercare și iscusire ca un fiu al lui, zic

că diavolii cînd văd pe creștini, și mai ales pe monahi, fiind iubitori de osteneală și sporind în fapte, întîi îi ispitesc, punîndu-le sminteli aproape de cărările lor, iar smintelile lor sînt gîndurile cele rele.

Dar nu se cade să ne temem de îngrozirile lor, căci prin rugă-ciuni, postiri și prin credința întru Domnul, acelea cad îndată; însă și după ce cad, nu încetează, ci iarăși se apropie cu măiestriile și vicleniile, căci, dacă cu înaltă plăcere nu pot să amăgească inima, năvălesc asupra-ne într-alt fel; de aceea, formînd năluciri, caută a ne înfricoșa: se prefac în chip de femei, de fiare, de tîrtoare, de mărimi ale trupurilor, de mulțime a ostașilor.

Dar nici așa nu se cade a ne teme de nălucirile acestora, căci nimic nu sînt și repede pier; mai ales dacă cineva se îngădește cu credința și cu semnul Sfintei Cruci. Apoi sînt îndrăzneți și foarte obraznici, căci dacă o dată se biruiesc, iarăși vin cu alt chip asupra-ne; se prefac în vrăjitori și spun mai înainte cele ce au să se întîmple după cîteva zile și se arată înalți, ajungînd pînă la acoperișuri, și înfricoșători cu mărimea, ca astfel pe cei care n-au putut să-i amă-gească cu gîndurile, măcar prin niște năluciri ca acestea să-i ră-pească pe furiș; iar dacă și acum vor afla sufletul întemeiat cu credință și cu nădejdea pocăinței, după aceea aduc cu ei pe domnul lor.

Apoi, Antonie spunea că ei se arată de multe ori în ce fel a descoperit Domnul lui Iov, zicînd: "Ochii lui sînt ca un chip de luceafăr, din gura lui ies făclii aprinse și se aruncă precum niște scînteii de foc; din nările lui iese fum ca din cuptorul ce arde cu foc de cărbuni și din gura lui iese văpaie".

În acest fel arătîndu-se domnul diavolilor, înfricoșează, după cum mai înainte am zis, mari lucruri făcînd măiestrul și vicleanul, precum l-a mustrat și l-a vădit pe el Domnul, cînd era Iov, zicînd: *Fierul îl socotește paie, arama ca pe un lemn putred, marea ca pe un burete, iar tartarul adîncului ca pe un robit, iar adîncul mării ca pe uscat.* Iar prin prooroc a zis vrăjmașul: *Alergînd, îl voi prinde.* Și iarăși prin Apostol: *Toată lumea o voi lua cu mîna, ca pe un cuib, și ca pe niște ouă părăsite.* Cu unele ca acestea se fălește și făgăduiește să amăgească pe cei binecredincioși.

Dar noi, credincioșii, să nu ne temem de nălucirile lui și să nu luăm aminte la glasurile lui, că minte și nicidecum nu grăiește adevărul. Cu adevărat unele ca acestea făcînd, și îndîrjindu-se ca un balaur, s-a prins cu undița de Mîntuitorul și ca un dobitoc a luat căpăstru în bot și ca un fugar se leagă cu belciug la nări și i s-au pătruns buzele cu acul; apoi este legat de Domnul ca o pasăre, ca să se batjocorească, deși se așază și el și diavolii cei împreună cu dînsul, ca niște scorpії și ca niște șerpi, ca să fie legați de noi creștinii, iar semnul acestui lucru este că noi petrecem viața împotriva lui. Căci cel ce se laudă că va usca marea și lumea o va lua, acum nu poate să oprească pustnicia și nevoița noastră, nici pe mine grăind asupra lui.

Deci, să nu luăm aminte la ceea ce el ar grăi, că minte; nici să ne temem de nălucirile lui, căci și acestea sînt mincinoase și nu este lumină adevărată ceea ce se

arată într-însele; dar mai vîrtos se arată începuturile și chipurile focului pregătit lor, în care au să ardă ei și cu acestea ispitesc, ca să înfricoșeze pe oameni, dar numaidecît pier. Ei pe nimeni nu vătămă dintre cei credincioși, dar poartă cu dînșii asemănarea focului ce are să-i primească.

Pentru aceea nici așa nu se cuvine a se înfricoșa cineva de dînșii, că toate meșteșugirile lor, prin darul lui Hristos, întru nimic sînt și se socotesc. Ei sînt vicleni și gata a se închipui și a se schimba întru toate; de multe ori se prefac a cînta și pomenesc cuvinte din Scripturi, iar uneori citind noi, îndată zic și ei aceleași cuvinte, pe care le-am citit noi; de multe ori, dormind noi, ne deșteaptă la rugăciune și aceasta o fac adeseori, nelăsîndu-ne să dormim mai deloc; uneori se arată în chipuri de monahi și ca niște cucernici se prefac a grăi, ca prin chipul acesta să amăgească și de aceea unde pot, voiesc a trage pe cei amăgiți de dînșii; dar nu se cuvine a lua aminte la dînșii, măcar că ne-ar deștepta la rugăciune, sau ne vor sfătui să nu mîncăm nicidecum și chiar de s-ar preface că ne prihănesc și ne ocărăsc pentru ceva, în care ne-ar găsi vină.

Că nu pentru evlavie sau pentru adevăr le fac acestea, ci ca să aducă pe cei proști în deznădăjduire, iar pustnicia s-o facă nefolositoare; apoi, făcînd pe oameni să urască viața monahicească, ca fiind prea împovărătoare și prea grea, să împiedice pe cei ce petrec într-înșa.

Deci, prorocul fiind trimis de Domnul, plîngea pentru unii ca aceștia, zicînd: *Vai celui ce adapă pe aproapele cu amestecare tulbure*. Pentru că niște meșteșugiri ca acestea și gînduri sînt răsturnătoare și împiedică de la calea ce duce la fapta cea bună. Iar Domnul însuși, măcar că diavolii grăiau cele adevărate, adică acestea: *Tu ești Fiul lui Dumnezeu*, cu toate acestea le porunca să tacă și-i oprea a grăi; ca nu cumva împreună cu adevărul să semene și răutatea lor și ca pe noi să ne obișnuiască a nu lua aminte niciodată la unele ca acestea, deși s-ar părea că grăiesc adevărul.

Pentru că este necuviincios lucru avînd Sfintele Scripturi și libertate de la Mîntuitorul, să ne învățăm de la diavolul, cel ce nu și-a păzit rînduiala sa, ci altele a cugetat. Pentru aceasta, cînd grăiește din Scripturi, să-l oprești zicînd: Iară păcătosului i-a zis Dumnezeu: *Pentru ce tu povestești dreptățile mele și iei testamentul meu în gura ta?* Căci toate le fac diavolii și le tulbură, spre amăgirea celor proști. Deci, fac sunete, rîd mult și șuieră, iar dacă nu ia aminte nimeni la dînșii, apoi plîng și se bocesc ca niște biruiți.

Domnul Dumnezeu porunca diavolilor să tacă, iar noi, cei ce ne-am învățat de la sfinți, se cuvine să facem ca dînșii și să urmăm bărbăției lor. Pentru că și ei, văzînd acestea, ziceau: *Cînd a stat păcătosul înaintea mea, eu am amuțit și am tăcut din bunătăți*. Și iarăși: *și eu ca un surd nu auzeam și ca un mut, ce nu-și deschide gura sa; făcutu-m-am ca un om ce nu aude*.

Deci, și noi nici să-i auzim pe dînșii, ca pe unii ce sînt străini de noi, nici să-i ascultăm, chiar de ne-ar deștepta la rugăciune și pentru postire ne-ar grăi; ci la

pustnicia noastră mai virtuos să luăm aminte și să nu ne amăgim de dînșii, care pe toate le fac cu vicleșug. Și nu se cade a ne teme de dînșii, chiar de ni s-ar părea că năvălesc asupra-ne și cu moarte ne-ar îngrozi; căci sînt neputincioși și nu pot nimic, decît numai să ne îngrozească. Deci, acum venind pentru aceasta în mijloc, am zis: "Și acum mai pe larg a vă spune cele despre dînșii, nu se cuvine a pregeta, că întemeiată va fi nouă aducere-aminte".

După ce a venit Domnul, a căzut vrăjmașul și au slăbit puterile lui. Pentru aceasta, deși nimic nu poate, cu toate acestea, tiranul, fiind căzut, nu se liniștește; dar măcar numai cu cuvintele ne îngrozește (iar alt nimic nu poate). Și aceasta fiecare din voi s-o socotească, că numai așa va putea defăima pe diavoli.

Deci, dacă cu niște trupuri ca acestea ar fi fost și ei îmbrăcați, precum sîntem noi, cu puțință ar fi fost lor să zică: "Că fiind ascunși oamenii, nu-i aflăm, ci numai cînd îi aflăm, îi vătămăm". Am putea și noi atunci ascunzîndu-ne, să ne tănuim de dînșii, încuind împotriva lor ușile.

Dar de vreme ce nu sînt într-acest fel, ci ușile fiind încuiate, ei totuși pot să intre și întru tot aerul sînt, ca și diavolul cel întîi al acestora. Ei sînt voitori de rău gata spre a vătămă, după cum a zis Mîntuitorul: *Dintru început ucigaș de om este diavolul, tatăl răutății*. Iar noi acum trăim și mai virtuos, împotriva lui luptăm; ei sînt fricoși și nimic nu pot, precum am zis: nici un loc nu-i oprește pe dînșii spre a ne bîntui, nici prieteni nu ne socotesc pe noi, ca să ne cruțe, nici iubitori de bine nu ne sînt, ca să ne îndrepteze; ci mai virtuos sînt răi și ca un nimic le este lor a vătămă pe cei iubitori de fapte bune și cinstitori de Dumnezeu.

Dar, pentru că nimic nu pot, pentru aceasta nu fac nimic, decît numai ne îngrozesc. Căci de ar fi putut, n-ar fi întîrziat, ci îndată ar fi lucrat răul, avînd spre aceasta voia, și mai ales împotriva noastră. Deci, iată cum adunîndu-ne împotriva lor, grăim și știu că sporind noi, ei slăbesc. Dacă ei ar fi avut stăpînire, pe nimeni din noi creștinii nu ne-ar fi lăsat să trăiască; căci urîciune este păcătosului cinstirea de Dumnezeu. Dar de vreme ce nu pot, pentru aceasta mai mult se luptă, căci nimic nu pot să facă dintr-acelea cu care ne îngrozesc.

Apoi și aceea se cuvine a socoti, spre a nu ne teme de dînșii; căci dacă le-ar fi fost lor cu puțință, n-ar fi venit cu mulțime, nici năluciri ar fi făcut, nici ar fi meșteșugit a se închipui, ci ar fi ajuns chiar numai unul a veni și a face ceea ce poate și voiește.

Mai ales, că tot cel ce are stăpînire, nu ucide cu nălucire, nici cu mulțime înfricoșează; ci îndată, precum voiește, își arată stăpînirea; dar diavolii neputînd nimic, ca într-un circ se joacă, schimbîndu-și chipurile, ca pe copii înfricoșîndu-ne prin nălucirea mulțimii și prin închipuiri; pentru care mai mult se cuvine să fie vrednici de defăimare, ca niște neputincioși.

Îngerul cel adevărat, care s-a trimis de la Domnul asupra Asirienilor, nu avea trebuință de popoare și de mulțime, nici de nălucirea cea din afară, nici de ciocănituri și

de sunete, ci întrebuițind puțină stăpînire, a ucis îndată 185 de mii. Dar diavolii nu pot nimic, ci numai cu nălucirile se ispitesc a înfricoșa. Iar dacă cineva ar gîndi la lov și ar zice: "Pentru ce diavolul toate împotriva lui le-a făcut? Cum l-a lipsit de averi, pe fiii lui i-a ucis, iar pe lov l-a lovit cu bubă rea?" Să cunoască iarăși unul ca acesta cum că nu era diavolul cel ce putea, ci Dumnezeu cel ce i-a dat lui putere spre a ispiti pe lov.

Căci el neputînd face nimic, l-a cerut pe lov și l-a luat. Încît și de aceea este mai mult defăimat vrăjmașul. Că, deși voiește, nu poate ceva să facă asupra unui om drept, căci de-ar fi putut, nu ar fi cerut. Iar cerîndu-l, nu o dată, ci de două ori, se arată că este neputincios și cum că nimic nu poate.

Și nu este minune dacă pe lov n-a putut să-l biruie, cînd nici asupra dobitoacelor lui n-ar fi fost pierzător, de nu i-ar fi îngăduit Dumnezeu. Ba încă nici asupra porcilor n-are stăpînire; căci el ruga pe Domnul, precum este scris în Evanghelie, zicînd: *Dă-ne nouă voie să ne ducem în turma de porci*. Și dacă nici asupra porcilor nu au stăpînire, apoi cu mult mai vîrtos nu domnesc peste oamenii cei făcuți după chipul lui Dumnezeu. Deci, de Dumnezeu se cuvine a ne teme, iar pe diavoli a-i defăima ca pe niște neputincioși și nicidecum a ne teme de dînșii. Ci, cu cît mai vîrtos fac ei acestea, cu atît mai mult să ne întindem și noi spre pustnicie; căci mare armă împotriva lor este viața cea dreaptă și credința în Dumnezeu.

Deci, ei se tem de postul sihaștrilor, de priveghere, de rugăciuni, de blîndețe, de liniște, de ne iubirea de argint și de neslăvirea deșartă, de milostenii, de nemîniere și, ca urmare, de buna cinstire cea întru Hristos. Căci pentru aceasta toate le fac, ca să nu fie cei ce îi calcă pe dînșii; că știu ei darul cel dat credincioșilor asupra lor de la Mîntuitorul, Cel ce zice: *Iată, v-am dat vouă putere a călca peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului*. Deci, chiar dacă ar spune ei ceva mai mult, să nu creadă cineva nici să ia aminte. Căci de multe ori spun înaintea noastră despre frații care după multe zile vor să vie la noi; și aceasta o fac ei, nu purtînd grijă de cei ce-i aud, ci ca să-i înduplece pe dînșii să creadă lor și atunci de aici înainte avîndu-i supuși, să-i piardă.

De aceea, nu se cade a lua-aminte la dînșii, ci și cînd nu ne spun ceva mai înainte, se cuvine a-i răsturna, căci nu avem trebuință de dînșii; și ce minune este, dacă cei ce au trupuri mai subțiri decît oamenii și pe cei ce au început a călători, ei i-au văzut, apoi aleargă mai înainte să vestească venirea acelorora? Aceasta poate s-o facă cineva mergînd pe cal și să alerge ca să spună mai înainte.

Drept aceea, nici pentru aceasta nu se cuvine a ne minuna de dînșii; căci nimic din cele ce se fac ei nu cunosc, decît numai singur Dumnezeu este cel care pe toate le cunoaște mai înainte de facerea lor. Aceștia vestesc acelea pe care le văd, ca niște furi, mai înainte alergînd la toți, ca să spună cele ce se lucrează și se grăiesc de noi; apoi ei însemnează că ne-am adunat și că vorbim împotriva lor. Aceasta fiecare iute alergător poate s-o facă, întrecînd pe cel zăbavnic; și ceea ce zic, astfel este.

Dacă cineva ar începe să călătorească din Tebaida sau din altă oarecare țară, mai înainte de a ști să călătorească, nu știu de va călători; dar văzînd pe unul călătorind, aleargă mai înainte, și mai înainte de a sosi acela, ei vestesc venirea lui și astfel se întîmplă de vine după cîteva zile.

Însă de multe ori cei ce călătoresc, întorcîndu-se înapoi, ei atunci au mințit. Astfel se întîmplă și cînd vorbesc despre apa rîului Nil; căci cei ce au văzut că au fost ploii multe în părțile Etiopiei și știu că dintr-acelea se face revărsarea rîului, mai înainte de a veni apa în Egipt, ei aleargă și spun. Aceasta și oamenii ar fi putut s-o spună, dacă atît de iute ar fi putut să alerge ca aceia.

Precum străjerul lui David, suindu-se la loc înalt, mai mult decît cel ce rămăsese jos vedea mai înainte pe cel ce vine, și el încă mai înainte alergînd, spunea mai înainte decît alții cele ce încă nu se făcuseră; astfel și aceștia (adică diavolii) zic, se ostenesc și însemnează unele întîmplări numai ca să amăgească. Însă dacă purtarea de grijă a lui Dumnezeu într-aceea vreme ar voi ceva pentru ape sau pentru cei ce călătoresc, căci este cu putință lui Dumnezeu, atunci diavolii mint și se amăgesc cei ce au luat-aminte la dînșii.

Într-acest chip s-au întărit vrăjirile elinilor și astfel s-au rătăcit dînșii mai înainte de către diavol. Dar acum a încetat rătăcirea; căci a venit Domnul, Care cu toată viclenia lor, chiar și pe diavoli i-a făcut deșerți și nelucrători; căci nimic nu cunosc de la ei înșiși, ci ca niște furi, pe cele ce le văd la alții, pe acelea le prihănesc și mai ales sînt văzători ai faptelor, decît mai înainte cunoscători. De aceea, deși uneori numesc adevărate unele ca acestea, să nu se minuneze cineva de dînșii. Pentru că și doctorii, avînd iscusința bolilor, cînd ar vedea într-alții aceeași boală, de multe ori din obișnuință mai înainte spun leacul. Încă și cîrmacii și lucrătorii de pămînt, iarăși din obișnuință văzînd întocmirea aerului, mai înainte spun, că va fi o furtună ori aer liniștit și pentru aceasta nu poate să zică cineva că din dumnezeiasca pronie spun ei mai înainte, ci din observare și din obișnuință.

De aceea și diavolii, dacă cîndva aceleași socotindu-le, le spun, pentru aceasta să nu se minuneze cineva de dînșii, nici să ia aminte la ei. Căci ce folosește celor ce-i aud ca să știe de la ei cele ce au să fie? Sau de ce să aibă sîrguință a cunoaște unele ca acestea, deși cu adevărat diavolul le cunoaște, căci acest lucru nu este făcător al faptei bune, nici al obiceiului celui bun, nu este cu adevărat cunoștință.

Nimeni din noi nu se va judeca pentru că nu le-a știut, nici se fericește că le-a învățat și le-a cunoscut; ci într-acestea fiecare va avea judecată, dacă a păzit credința și dacă a împlinit poruncile lui Dumnezeu curat. De aceea, nu se cade mult a le socoti acestea, ci a ne nevoi și a ne osteni, nu ca să cunoaștem mai înainte, ci, ca bine petrecînd, să placem lui Dumnezeu.

Și trebuie a ne ruga nu să cunoaștem mai înainte, nici să cerem plată pentru nevoie, ci ca ajutor să ne fie nouă Domnul, spre biruință împotriva diavolului. Iar

dacă vreodată este nevoie de a cunoaște mai înainte, să ne curățim la minte; căci eu cred că sufletul care s-a curățit de toate păcatele, după fire poate să se facă văzător și chiar mai multe și mai departe să vadă decît diavolii; căci are pe Domnul în sine, care descoperă lui. În felul acesta, Elisei vedea pe Gheezi și puterile îngerilor stînd lîngă dînsul.

Deci, cînd vin la noi noaptea și voiesc să ne grăiască de cele ce au să fie, sau să zică: "Noi sîntem îngeri", să nu luați aminte, căci mint. Iar dacă vor lăuda pustnicia voastră și vă vor ferici, să nu-i ascultați și nicidecum să vă supuneți lor. Mai vîrtos să vă pecetluiți cu semnul cinstitei Cruci, pe voi și casa voastră și să vă rugați; atunci îi veți vedea făcîndu-se nevăzuți, căci se înfricoșează foarte mult de semnul Crucii Domnului; fiindcă prin ea i-a biruit Mîntuitorul. Iar dacă și mai cu obrăznicie vor sta, săltînd și prefăcîndu-se cu nălucirile, să nu vă temeți, nici să vă speriați, nici ca la niște ființe bune să luați aminte la dînșii.

Pentru că venirea de față a celor buni și a celor răi cu înlesnire și cu puțință este a o cunoaște, fiindcă Dumnezeu a făcut astfel. Pentru că arătarea sfinților îngeri nu este tulburată; căci nu va certa, nici va striga, nici va auzi cineva glasul lor. Ci atît de cu liniște și cu blîndețe se face, încît se aduce bucurie, veselie și îndrăzneală în suflet; căci Domnul este cu dînșii, El este bucuria noastră și a lui Dumnezeu Tatăl este puterea. Iar gîndurile sufletului rămîn netulburate și neînvăluite, încît el făcîndu-se strălucit de ea, vede pe cei ce i se arată; acesta este un dar al luminilor celor dumnezeiești și al celor ce au să fie într-însul.

Iar dacă, ca niște oameni s-ar înfricoșa de vederea celor buni, care se arată, numaidecît iau frica de la dînșii prin dragoste, precum a făcut Gavriil pentru Zaharia. Asemenea și îngerul care s-a arătat femeilor la Sfîntul Mormînt și cel ce s-a arătat păstorilor, precum s-a zis în Evanghelie: *Nu vă temeți*; căci frica acelora nu este cu spaima sufletului, ci cu cunoștința venirii de față a celor buni.

Deci, în acest fel este arătarea sfinților. Năvălirea celor răi este tulburătoare, cu sunet, vuiet și strigare, ca și cînd s-ar fi făcut vreo pornire a unor tineri nepedepsiți și a unor tîlhari, de la care se face frica sufletului, tulburarea și neorînduiala gîndurilor, mîhnire, urîciune către pustnici, trîndăvie, întristare, pomenirea rudeniilor și frică de moarte; și de aici pofta celor rele, împușinarea de suflet către fapte bune și nestatornicia obiceiurilor.

Deci, cînd cineva din voi va vedea așa ceva, vă veți teme; dacă însă frica se va lua de la voi și în locul ei s-ar face bucurie negrăită și voie bună, cutezare, îmbărbătare, netulburarea gîndurilor și celelalte, cum mai înainte am zis, adică bărbăție și dragoste către Dumnezeu, atunci îndrăzniți și vă rugați, căci bucuria și liniștea sufletului arată sfințenia celui ce vine de față. Așa Avraam, cînd a văzut pe Domnul, s-a bucurat; Ioan cînd s-a făcut glasul închinării din partea Născătoarei de Dumnezeu, Maria, s-a bucurat.

Iar dacă s-ar face tulburare și sunet din afară, nălucire lumească, îngrozire de moarte, să cunoașteți că este năvălirea celor răi. Și aceasta să vă fie vouă semn. Când sufletul unora s-ar teme, să știți că este de față venirea vrăjmașilor; căci diavolii nu izgonesc temerea unora ca acestora, precum a făcut marele Arhanghel Gavriil către Maria și Zaharia, și Acela ce S-a arătat la mormînt femeilor; ci, mai cu seamă, cînd îi vor vedea temîndu-se, ei sporesc nălucirile, ca mai mult să-i înfricoșeze, și, de aceea, sărînd asupra lor, îi batjocoresc, zicînd: "Închinați-vă nouă!".

Iată, pe elini așa i-au amăgit, că așa s-au socotit de dînșii zeii, cei cu nume mincinos. Iar pe noi nu ne-a lăsat Domnul să ne amăgim de diavol, căci El prin niște năluciri ca acestea făcute înainte Lui, l-a certat și i-a zis: *Mergi înapoia Mea, satano; căci scris este: Domnului Dumnezeuului tău te vei închina și Lui Unuia vei sluji*. Deci, vicleanul mai mult se defăimează de noi; căci Domnul pentru noi a făcut acestea, ca diavolii de la noi auzind niște glasuri ca acestea, să se răstoarne pentru Domnul, Care pentru aceasta i-a certat. Apoi, nu se cade a ne făli pentru că scoatem diavolii, nici a ne înălța pentru tămăduiri, nici să ne minunăm de cel ce scoate pe diavoli ori pe cel ce nu-i scoate să-l defăimăm; ci pustnicia fiecăruia s-o învețe cineva și ori s-o rîvnească și s-o urmeze, ori s-o îndrepteze. Pentru că a face semne nu este al nostru, ci al Mîntuitorului.

Pentru aceea El zicea ucenicilor: *Nu vă bucurați că diavolii se supun vouă, ci pentru că numele vostru s-a scris în ceruri*. A se scrie numele în ceruri, este mărturia faptei bune și a vieții voastre. A scoate pe diavoli este darul Mîntuitorului, Celui care l-a dat. Pentru aceea, celor ce nu în fapte bune, ci în semne se făleau și ziceau: *Doamne, au nu cu numele Tău am scos diavoli și întru numele Tău am făcut multe puteri?* Domnul le-a răspuns: *Amin zic vouă, nu vă știu pe voi*. Căci cunoaște Domnul căile necredincioșilor. Dar se cade a ne ruga pentru a lua darul alegerii duhurilor, căci, după cum este scris, să nu credem la tot duhul.

Deci, voiam să tac și nimic din cele pentru mine să nu zic și să vă îndestulați numai cu acestea. Dar să nu socotiți că acestea le zic în zadar, ci să credeți că acestea le povestesc cu iscusință și adevăr; pentru aceasta, deși ca un om fără de minte m-am făcut, dar știu Domnul Cel ce mă aude, curățenia inimii mele, cum că nu pentru sine-mi, ci pentru dragostea și sporirea voastră, spun vouă meșteșugirile diavolilor pe care le-am văzut.

De cîte ori m-au fericit pe mine diavolii și eu i-am blestemat pe dînșii în numele Domnului? De cîte ori mi-au spus despre apa Nilului și eu le-am zis: "Și ce vă pasă vouă pentru aceasta?". Odată au venit îngrozindu-mă și m-au înconjurat ca niște ostași cu toată înarmarea și cu cai; iar altă dată mi-au umplut casa de fiare și de tîrîtoare și eu cîntam: *Aceștia în căruțe și aceștia pe cai, iar noi întru numele Domnului Dumnezeuului nostru ne vom mări*; apoi prin rugăciune, aceia s-au răsturnat.

Au venit odată pe întunerice, avînd năluciri de lumină, și-mi ziceau: "Am venit să-ți aducem lumină, Antonie". Iar eu închizîndu-mi ochii, mă rugam și îndată s-a stins lumina necredincioșilor. După cîteva luni, au venit grăind și cîntînd din Scripturi, iar eu

ca un surd nu-i auzeam. Au cutremurat odată mînăstirea, iar eu mă rugam a rămîne nemișcat cu cugetul.

După aceasta, iarăși venind, băteau din palme, fluierau și jucau, iar eu mă rugam și stăruiam cîntînd, ei îndată au început a plînge și a se tîngui, ca și cum ar fi obosit cu totul. Eu atunci slăveam pe Dumnezeu, Cel ce a surpat și a risipit îndrăzneala și nebunia lor. Iar altă dată s-a arătat diavolul foarte înalt cu nălucire și a îndrăznit a zice: "Eu sînt puterea lui Dumnezeu, eu sînt pronia; ce voiești să-ți dăruiesc ție?". Eu atunci l-am scuipat pe diavol, pomenind pe Hristos; apoi am voit a-l bate. Și mi se părea chiar că l-am bătut.

Deci, îndată cel atît de mare s-a făcut nevăzut, împreună cu toți ai săi, pentru numele lui Hristos. Odată, postind eu, vicleanul a venit ca un monah, avînd cu sine năluciri de pîini, și mă sfătuia, zicînd: "Mănîncă și încetează multele osteneli; om ești și vei slăbi". Iar eu, înțelegînd meșteșugul lui, m-am sculat să mă rog și el, nesuferind, a pierit; apoi ca un fum a ieșit pe ușă, făcîndu-se nevăzut. De cîte ori în pustie mi-a arătat năluciri de aur numai ca să mă ating și să-l caut pe dînsul! Iar eu cîntam împotriva lui și acela pieria. De multe ori mă zdrobea cu bătăi, și eu ziceam: *Nimic nu mă va despărți de dragostea lui Hristos*; și după aceasta mai mult se risipeau unii după alții. Și eu nu eram acela ce i-am surpat pe ei, ci Domnul, Cea ce zice: *Am văzut pe satana ca un fulger căzînd din cer*.

Iar eu, fiilor, pomenind graiul apostolului, am întipărit acestea în sine-mi ca să vă învățați a nu vă supăra în pustnicie, nici a vă teme de nălucirile diavolului și ale slugilor lui. Fiindcă m-am făcut fără minte, povestindu-vă, primiți și aceasta spre întemeiere și neînfricoșare și credeți-mă că nu mint.

Odată a bătut oarecine în mînăstire la ușa mea, și ieșind, am văzut pe cineva arătîndu-se lung și foarte înalt. Apoi întrebîndu-l: "Cine ești tu?" El răspunse: "Eu sînt, satana". Eu îi zisei: "Dar ce cauți aici?". Zis-a acela: "Pentru ce mă prihănesc în zadar monahii și toți ceilalți creștini? Pentru ce mă blestemă în tot ceasul?". Eu, zicîndu-i: "Pentru ce și tu îi superi pe dînșii?" El a zis: "Nu sînt eu care îi supăr pe dînșii, ci ei se tulbură pe sineși; căci eu am slăbit. Au n-ai citit că săbiile vrăjmașului au lipsit pînă în sfîrșit și cetățile lui i-au surpat? Nu mai am loc, nici în pustie, nici în cetate, pretutindeni au venit creștini; chiar și pustia asta s-a umplut de monahi. Deci, ei pe sine păzească-se, și să nu mă mai blesteme în zadar".

Atunci, minunîndu-mă eu de darul Domnului, am zis către dînsul: "De-a pururea fiind mincinos și niciodată spunînd adevărul, acum chiar nevrînd, ai spus adevărat; căci Hristos după ce a venit, te-a făcut neputincios și surpîndu-te, te-a gonit". Iar acela, auzind numele Mîntuitorului și nesuferind aceasta, s-a făcut nevăzut; deci, dacă diavolul însuși mărturisește că nimic nu poate, noi sîntem datori a-l defăima și pe dînsul și pe slugile lui.

Lată cum vrăjmașul, împreună cu cîinii săi, are atîtea viclenii, iar noi învățîndu-ne neputința lor, putem a-i defăima cu chipul acesta. Să nu cădem cu cugetul, nici să gîndim la temere, nici să închipuim întru noi frica, zicînd: ca nu cumva venind diavolul să ne răstoarne; ca nu cumva fără veste sosind să ne tulbure. Nicidecum să nu gîndim unele ca acestea, nici să ne întristăm, ca și cum am pieri; ci mai vîrtos să îndrăznim și să ne bucurăm de-a pururea ca niște mîntuiți și să socotim cu sufletul că Domnul este cu noi și că El i-a biruit și i-a rușinat pe dînșii. Să gîndim de-a pururea că fiind cu noi Domnul, vrăjmașii nimic nu ne vor face. Căci venind ei, cum ne vor afla, în același fel se fac și ei către noi și după cugetele ce se află întru noi, așa și ei aduc nălucirile.

Deci, dacă ne vor afla temîndu-ne și tulburîndu-ne, îndată și ei ca niște tîlhari aflînd loc nestrăjuit, intră la noi și ne înfricoșează. Dacă ne văd înfricoșîndu-ne, mai mare fac temerea întru năluciri și întru îngroziri; atunci printr-acestea se muncește ticălosul suflet. Dacă ne vom afla bucurîndu-ne și gîndind ale Domnului, și socotind că toate sînt în mîna Lui și că nu poate nimic diavolul asupra creștinilor, știind că nicidecum n-are stăpînire asupra cuiva, atunci, văzînd ei sufletul întemeiat cu niște gînduri ca acestea, se întorc rușinați. Astfel vrăjmașul, văzîndu-l pe lov îngrădit, s-a dus de la dînsul; iar pe luda vînzătorul, aflîndu-l lipsit de acestea, l-a robit.

Drept aceea, dacă voim a defăima pe vrăjmașul de-a pururea, să gîndim la cele ale Domnului, ca să se bucure de-a pururea sufletul cu nădejdea; atunci vom vedea ca niște fum jucăriile diavolilor și mai ales îi vom vedea pe ei fugind, decît gonind pe alții. Căci ei sînt, după cum am zis mai înainte, foarte fricoși, așteptînd de-a pururea focul cel pregătit lor. Încă și acest semn să aveți spre neînfricoșare împotriva lor, adică, cînd vreo nălucire vi s-ar face, să nu cădeți mai înainte în frică, ci îndrăznind, întrebați întii: "Ce este? Cine ești tu și de unde vii?".

Și dacă va fi arătarea sfinților, deplin te va adevăra pe tine, iar frica ta întru bucurie se va preface; iar dacă va fi diavolească, îndată se va slăbi, văzînd cugetul întărit. Căci este semn al netulburării a întreba așa: "Cine ești și de unde vii?". Așa întrebînd Isus al lui Navi, s-a învățat; iar vrăjmașul nu s-a tănuit de Daniil cel ce l-a întreat".

Acestea vorbind Antonie, toți se bucurau. Și într-unii creștea darul faptei bune, iar dintr-alții ieșea împușinarea la suflet și părerea înceta. Deci, toți se plecau a defăima bîntuirea cea diavolească, minunîndu-se de darul cel dat lui Antonie de la Domnul, spre deslușirea duhurilor.

Atunci în munți erau multe mînăstiri, ca niște corturi pline de cete dumnezeiești: ale celor ce cîntau, ale celor ce citeau, posteau, se rugau, se bucurau de nădejdea celor ce vor să fie și ale celor ce lucrau ca să facă milostenie; ale celor ce aveau dragoste și împreună glăsuire între dînșii. Deci, se vedea cu adevărat ca o țară, care de sine era împodobită cu cinstirea de Dumnezeu și cu dreptatea. Căci nu era acolo cel ce nedreptătea, sau cel nedreptățit ori prihănit; ci mulțimea de pustnici avea un cuget către fapta bună, încît văzînd cineva mînăstirile și o rînduială ca aceasta a monahilor, ar fi

putut să zică: *Cît sînt de bune casele tale, Iacobe, corturile tale Israile, ca niște văi umbroase, și ca niște raiuri, ca niște corturi pe care le-a înfipt Domnul, și ca niște cedri lîngă ape.*

Antonie, după obicei, ducîndu-se întru a sa mînăstire, își întindea nevoița și pustnicia și în fiecare zi suspina aducîndu-și aminte de locașurile cerești; apoi, tot dorul său îl avea către dînsele, văzînd viața oamenilor în fiecare zi. Pentru că vrînd să mănînce și să doarmă, apoi să vină către celelalte nevoi ale trupului, se rușina, socotind sufletul cel nematerial.

De multe ori, vrînd a mînca împreună cu mulți monahi și aducîndu-și aminte de hrana cea duhovnicească, se ducea departe de dînșii, socotind că rușine îi va fi dacă ar fi fost văzut de alții mîncînd. Însă mînca pentru nevoia trupului, de multe ori încă și cu frații, cucernicindu-se de aceștia; dar îndrăznind pentru cuvintele cele de folos, zicea că se cuvine a da toată îndeletnicirea sufletului, mai mult decît trupului.

Apoi se odihnea pentru nevoia trupului puțină vreme, iar toată cealaltă vreme se îndeletnicea mai mult cu lucrurile sufletului și folosul acestuia îl căuta; ca să nu se atragă el jos prin dezmierdările trupului, ci mai vîrtos trupul să se robească de suflet. Căci aceasta este ceea ce a zis Mîntuitorul: *Nu vă îngrijiți cu sufletul vostru, ce veți mînca, nici cu trupul, cu ce vă veți îmbrăca. Și voi nu căutați ce veți mînca sau ce veți bea și nu vă înălțați. Căci acestea toate le caută neamurile și Tatăl vostru știe că aveți trebuință de toate acestea. Însă căutați mai întîi împărăția Lui și toate acestea se vor adăuga vouă.*

După acestea, prigoanele au ajuns Biserica lui Dumnezeu, care au venit atunci pe vremea lui Maximin (305-313). Și adunîndu-se sfinții mărturisitori în Alexandria, lăsînd mînăstirea, le-a urmat și el, zicînd: "Să ne ducem și noi ca să ne nevoim, de vom fi chemați sau să privim pe cei ce se nevoiesc". Deci, avea dorire să mărturisească pe Hristos; de aceea slujea mărturisitorilor și în chinuri și în temnițe, el avea multă sîrguință spre divan; adică îndemna către sîrguință pe ceilalți chemați, care se nevoiau; iar pe cei ce mărturiseau, a-i primi și a-i petrece pînă ce se vor săvîrși.

Judecătorul văzînd netemerea lui și a celor împreună cu dînsul, cum și sîrguința către mărturisire, a poruncit ca nici unul din monahi să nu se arate în divan, nici să petreacă în cetate nicidecum. Deci, toți ceilalți au socotit să se ascundă în ziua aceea, iar Antonie atît de mult a ținut în seamă porunca, încît chiar și-a spălat haina pe deasupra și a doua zi a stat la un loc înalt și s-a arătat strălucit înaintea ighemonului. Toți se minunau de aceasta, iar ighemonul văzîndu-l, pe cînd trecea cu rînduiala lui, că el sta fără frică, arătînd sîrguința creștinilor, căci se ruga să mărturi-sească și el, precum am zis mai înainte. Iar după ce a scăpat de scopul lui, s-a mîhnit, căci n-a mărturisit și el; fiindcă Domnul îl păzea, spre folosul nostru și al altora, ca prin pustnicia pe care o învățase din Scripturi să se facă multora dascăl; pentru că numai văzîndu-i petrecerea lui, mulți se sîrguiau în a se face rîvnitori ai petrecerii sale.

Deci, slujea mărturisitorilor după obicei și era legat ca împreună cu dînșii să se ostenească în slujbele lor; iar după ce a încetat prigoana și fericitul Petru a mărturisit credință, Antonie s-a întors iarăși la mînăstirea sa. Și era acolo în fiecare zi, mărturisind cu știință și nevoindu-se cu pătimirile credinței, căci se nevoia cu multă pustnicie mai întinsă și postea de-a pururea; iar îmbrăcăminte o avea pe dinăuntru de păr și pe deasupra un cojoc pe care l-a păstrat pînă la sfîrșitul său. Trupul niciodată nu l-a spălat cu apă, nici picioarele n-a suferit a le băga în apă fără de nevoie; încă nici dezgolindu-se nu l-a văzut cineva, nici trupul său nu l-a văzut gol nimeni, fără numai acela care l-a spălat, după ce s-a săvîrșit.

Liniștindu-se în chilia lui și punîndu-și în gînd ca să nu iasă din ea multă vreme, nici să primească, a venit un oarecare condu-cător de ostași, cu numele Martinian și a supărat mult pe Antonie, căci avea pe fiica sa bîntuită de diavol; iar după ce a așteptat mult, bătînd în ușă, și i-a zis să se ducă să se roage lui Dumnezeu pentru fiica sa, el n-a voit a deschide, dar arătîndu-se pe deasupra, a zis: "Omule, ce mă tot strigi, sînt om și eu ca și tine; dacă crezi, roagă-te lui Dumnezeu și fiica ta se va tămădui".

Acela crezînd și chemînd pe Hristos, s-a dus și a găsit pe fiica sa izbăvită de diavol. Încă multe ca acestea a făcut Domnul printr-însul, căci zice: *Cereți și vi se va da*. Apoi mulți din cei ce pătimeau, nedeschizîndu-le ușa, ședeau afară din mînăstire, dar crezînd și rugîndu-se, se vindecau de boli.

După ce s-a văzut supărat de mulți care veneau la dînsul și nelăsîndu-l a se duce după socoteala lui, precum voia, temîndu-se ca nu cumva din minunile pe care le făcea Domnul printr-însul, ori el să se mîndrească, ori altceva mai mult decît ceea ce este să socotească pentru dînsul, a chibzuit și a pornit spre Tebaida de sus, la cei ce nu-l cunoșteau; și luînd pîini de la frați, a șezut lîngă țărnișurile rîului, privind dacă ar trece vreun caiac, ca intrînd într-însul, să se ducă cu dînșii.

Socotind el acestea, un glas oarecare de sus s-a auzit către dînsul, zicîndu-i: "Antonie, unde te duci și pentru ce?". Iar el, netulburîndu-se și așteptînd ca după obicei să-l cheme de multe ori, a răspuns, zicînd: "Fiindcă oamenii nu mă lasă să mă liniștesc, pentru aceasta voiesc a mă sui la Tebaida de sus, căci supărări multe mi se fac aici și mai ales că mi se cer de unii lucruri mai presus de puterea mea". Iar glasul a zis către dînsul: "Chiar în Tebaida de te vei duce sau la văcării te vei coborî, mai multă și îndoită osteneală ai să primești; iar dacă voiești să te liniștești cu adevărat, du-te în pustia cea mai dinăuntru". Antonie a zis: "Cine îmi va arăta calea, că sînt neștiutor de aceasta?".

Atunci îndată i-au arătat-o niște saracini, care voiau să călătorească în partea aceea și, apropiindu-se de dînșii, Antonie, îi ruga să-l primească a merge cu ei în pustie; iar aceștia, ca fiind îndemnați dintr-o poruncă a purtării de grijă a lui Dumnezeu, l-au primit cu osîrdie. Călătorind cu dînșii trei zile și trei nopți, au ajuns la un munte foarte înalt, avînd sub el apă limpede dulce și foarte rece, cîmpii din afară și puțini finici, neîngrijți.

Deci, Antonie, fiind purtat de Dumnezeu, a iubit locul acela, că Acesta era Care îl însemnase și care i-a grăit lângă țărmurile râului; deci, la început primind pîini de la saracinii aceia cu care călătorise împreună, a rămas singur în munte, nefiind nimeni altul împreună cu dînsul; și îndată a și cunoscut locul acela ca pe casa sa. Saracinii aceia văzînd sîrguința lui Antonie, treceau înadins totdeauna pe calea aceea și bucurîndu-se, îi aduceau pîine; apoi avea și puțină mîngîiere cu finicii aceia.

După acestea, înștiințîndu-se frații de locul acela, aducîndu-și aminte ca niște fii de părintele lor, purtau grijă a-i trimite cele de nevoie. Văzînd Antonie că din pricina pîinii se ostenesc unii pînă acolo la dînsul și pătinesc multă trudă, fiindu-i milă de monahi, s-a gîndit în sine și a rugat pe unii, din cei care veneau la dînsul, să-i aducă o sapă și puțin grîu.

Și după ce i s-au adus acestea, înconjurînd pămîntul dimprejurul muntelui și aflînd puțin loc potrivit, l-a lucrat; apoi, avînd cu îndestulare din apa aceea de sub munte, a semănat grîul. Făcînd în fiecare an aceasta, își scotea pîinea de acolo, bucurîndu-se că nu face supărare nimănui pentru aceasta și că în toate se păzește pe sine neîngreunător. După acestea, văzînd iarăși pe unii venind la dînsul, a semănat și puține verdețuri, ca cei ce veneau la dînsul să aibă puțină mîncare după osteneala aceluia drum greu.

La început, fiarele din pustia aceea, venind din pricina apei, îi vătămau de multe ori semănătura și lucrarea de pămînt. Iar el apucînd cam în glumă pe una din fiare, a zis tuturor: "Pentru ce mă păgubiți pe mine, care cu nimic nu v-am păgubit pe voi? Duceți-vă, și de acum, în numele Domnului, să nu vă mai apropiați de cele de aici". Deci dintr-acea vreme, ca și cum temîndu-se de poruncă, nu s-au mai apropiat de acel loc. El petrecea singur înăuntrul muntelui aceluia, îndeletnicindu-se în rugăciuni; iar frații, care îi slujeau lui, l-au rugat ca, venind după multe luni, să-i aducă măsline, legume și untdelemn, căci acum era bătrîn.

Deci, el petrecînd acolo, multe lupte a pătimit, potrivit cu cele scrise, nu împotriva sîngelui și a trupului, ci a celor potrivnici. Căci acolo auzea gîlcevi, glasuri multe și sunete ca niște arme, iar muntele era plin de fiare. Apoi mulți îl vedeau pe el luptîndu-se și rugîndu-se împotriva lor. Pe cei ce veneau la dînsul, îi îmbărbăta, însă el se nevoia plecîndu-și genunchii și rugîndu-se Domnului.

Era cu adevărat vrednic de minune, căci singur fiind într-o pustie ca aceea, nici de diavolii care năvăleau asupra lui nu se temea, nici de atîtea fiare, de cele cu patru picioare și de tîrîtoare care erau acolo, nu se înfricoșa de sălbăticia lor; ci, cu adevărat, potrivit cu cele scrise, nădăjduia spre Domnul, avînd mintea neclintită și neînvăluită. Dar diavolii fugeau și fiarele cele sălbatice, precum este scris, se împăcau cu dînsul.

Deci, diavolul, precum cîntă David, pîndea pe Antonie și scrîșnea la el din dinți, iar Antonie se ruga Mîntuitorului ca să-l păzească nevătămat de viclenia aceluia, și de multa lui meșteșugire. Deci, priveghind într-o noapte, diavolul a pornit fiarele, și mai

toate hienele care se aflau în pustia aceea, ieșind din cuiburile lor, l-au înconjurat, și era singur în mijlocul lor. Căscînd gurile, fiecare îngrozindu-l a-l mușca, el pricepînd meșteșugul vrăjmașului, a zis către ele: "Dacă ați luat stăpînire asupra mea, sînt gata a fi mîncat de voi, iar dacă ați fost îndemnate de diavoli, nu mai zăboviți, ci duceți-vă, căci eu sînt rob al lui Hristos".

Acestea zicînd Antonie, acelea îndată au fugit, ca de un bici fiind gonite prin cuvîntul lui Antonie. Apoi după puține zile, el lucrînd, căci voia să se ostenească, venind cineva la ușă, trăgea lucrurile pe care le da celor ce veneau la dînsul, pentru cele ce îi aduceau. Iar Antonie sculîndu-se și ieșind, a văzut o fiară care se asemena omului pînă la coapse, iar pulpele și picioarele avîndu-le asemenea asinului. Atunci Antonie s-a pecetluit cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "Sînt rob al lui Hristos. Dacă ești trimis asupra mea, iată de față sînt". Iar fiara împreună cu diavolii ei au fugit, încît de iuțeala fugii a căzut și a murit; iar moartea fiarei era căderea diavolilor, căci ei se sîrguiau a le face acestea toate, ca să-l scoată din pustie, însă n-au putut.

Iar odată fiind rugat de monahi ca să se pogoare la dînșii a-i cerceta după atîta multă vreme, cum și locuințele lor, el a mers împreună cu monahii care veniseră la dînsul și aveau cu dînșii o cămilă, care le ducea pîinea și apa de departe, căci era lipsită de apă toată pustia aceea și nu era deloc apă de băut, decît numai în muntele acela, în care se afla mînăstirea lui. Deci, sfîrșindu-li-se pe cale, și arșița fiind prea cumplită, toți erau să se primejduiască. Căci înconjurînd ei locurile și neaflînd apă, nu puteau nici să mai umble înainte, ci zăceau jos și pe cămilă au lăsat-o să se ducă, deznădăjduindu-se mult.

Bătrînul văzînd că toți se primejduiesc, mîhnindu-se foarte mult, a suspinat și despărțindu-se puțin de dînșii, și-a plecat genunchii și întinzînd mîinile la cer, s-a rugat și îndată Domnul a făcut a ieși apă în locul unde a stat să se roage. Astfel bînd toți, s-au înviorat și umplînd burdufurile, au căutat cămila și au găsit-o; căci se întîmplase de se legase funia de o piatră și astfel era ținută. Deci, prinzînd-o și adăpînd-o, au pus pe ea burdufurile cu apă și astfel au călătorit nevătămați.

Iar după ce au venit la mînăstirile cele din afară, toți monahii văzîndu-l, ca pe un părinte îl sărutau. Și el ca niște merinde aducîndu-le din munte, îi ospăta cu cuvintele sale și-i împărtășea de folos sufletesc. Iarăși atunci s-a făcut bucurie în munți, rîvnă de sporire și îndemînare prin credință între dînșii. Se bucura și el văzînd sîrguința monahiilor, cum că și soră-sa care îmbătrînise în feciorie și ea era egumenă a altor fecioare.

După cîteva zile, iarăși s-a întors în muntele său și mulți veneau la dînsul, iar alții care pătineau, au îndrăznit a merge la el. Deci, el către toți monahii care veneau la dînsul, de această poruncă, adică a crede întru Domnul, a-L iubi și a se păzi de gînduri întinate și de dezmierdări trupești, precum în Pilde este scris; a nu se amăgi cu săturarea pîntecelui, ci a fugi de slava deșartă, a se ruga adeseori, a cînta psalmi înainte de culcare și a învăța pe de rost poruncile din dumnezeieștile Scripturi; apoi a

pomeni faptele sfinților, ca urmînd rîvnei acestora să se pună la rînduială sufletul, aducîndu-i-se aminte de poruncile lui Dumnezeu. Și mai ales îi sfătuia să cugete adeseori la graiul Apostolului: "*Soarele să nu apună întru mînia voastră*. Și aceasta de obște s-o socotească, că nu numai întru mînie, ci nici într-un alt păcat al nostru soarele să nu apună. Căci este lucru bun și de nevoie, ca nici soarele pentru răutatea zilei, nici luna pentru păcatul de noapte, sau chiar de aducerea aminte să ne pîrască pe noi. Deci ca să se facă de noi binele acesta, drept este a auzi pe Apostolul care zice: *Pe voi judecați-vă și ispitiți-vă*.

Deci, în fiecare zi să ia seama fiecare la faptele sale, cele de zi și cele de noapte. Și dacă au păcătuit, să înceteze, iar dacă n-au păcătuit să nu se fălească, ci să petreacă întru bunătate; și să nu se lenevească, nici să osîndească pe aproapele său, nici să se laude pe sine, precum a zis fericitul Apostol Pavel: *Pînă cînd va veni Domnul, Care vede toate cele ascunse*. Căci de multe ori cele ce greșim uităm și noi nu știm, iar Domnul cunoaște toate.

Lui dînd judecata, unii împreună cu alții să pătimim și unii altora sarcinile să le purtăm; pe noi înșine să ne judecăm și acelea de care sîntem lipsiți, să ne sîrguim a le împlini. Și să vă fie și aceasta spre întemeiere, de a nu păcătui, ca fiecare să însemnăm și să scriem faptele și mișcările sufletului nostru, ca și cum am vrea să le vestim unii altora. Căci negreșit, rușinîndu-ne a fi cunoscute, vom înceta a păcătui și chiar de a ne aduce aminte de vreun lucru rău. Cine voiește a se vătăma, păcătuiind? Sau cine, după ce a păcătuit, nu minte, voind a se tăinui?

Deci, dacă ne-am vedea unii pe alții, n-am putea să păcătuiim. Așa dacă am vrea să vestim unii altora gîndurile și le-am scrie, mai mult ne-am păzi de gîndurile cele întinate, rușinîndu-ne a fi cunoscute. Deci, fie-ne nouă pustnicilor scrisoarea în loc de ochi, ca rușinîndu-ne de a le scrie și de a fi văzuți, nici să nu gîndim cele rele. Și așa închinîndu-ne, vom putea robi trupul și a plăcea lui Dumnezeu, iar meșteșugirile vrăjmașului a le călca".

Acestea le porunca Antonie celor ce veneau la dînsul; iar cu cei ce pătimeau, împreună pătimea și împreună se ruga și de multe ori îl ascultau pe dînsul. Dar nici fiind ascultat nu se fălea, nici neascultîndu-se nu cîrtea, ci de-a pururea mulțimea Domnului; pe cei ce pătimeau îi îndemna să fie îndelung răbdători și să știe că tămăduirea nu este a lui, nici a vreunuia din oameni, decît numai a lui Dumnezeu, Celui ce face cînd voiește și cîte voiește. Deci, cei ce pătimeau primeau sfătuirea lui ca o tămăduire, iar cuvintele bătrînului deprinzîndu-le, se îndemnau a nu se împutîna cu sufletul, ci mai vîrtos răbdau îndelung; apoi cei tămăduiți învățau a mulțumi, nu lui Antonie, ci lui Dumnezeu.

Deci, un oarecare cu numele Fronton, care era din palat, avînd boală grea, încît și limba i se mîncase și ochii erau aproape să i se strice, venind în munte, a rugat pe Antonie ca să se roage pentru dînsul; iar el rugîndu-se, a zis lui Fronton: "Du-te și te vei tămădui". Iar el stăruind, rămase cîteva zile la Antonie, care îi zicea: "Rămînînd aici, nu te vei putea tămădui; ieși de aici și ducîndu-te în Egipt, vei vedea semnul ce se va face

cu tine". Deci, crezînd acela, a ieșit și nu numai că a văzut Egiptul, dar a încetat boala, și s-a făcut omul sănătos, după cuvîntul lui Antonie, pe care l-a auzit de la Mîntuitorul.

Încă și o fecioară oarecare din Vusira Tripoliei avea o patimă grea și foarte urîtă. Era apoi și la trup slăbănoagă, iar ochii nu-i avea după fire. Părinții acesteia înștiințându-se că oarecari monahi merg la Antonie, și crezînd Domnului care a tămăduit pe aceea căreia îi curgea sînge, i-a rugat să meargă cu dînșii și ei, împreună cu fiica lor. Iar aceia primindu-i, părinții bolnavei au rămas cu copila mai jos de munte, la monahul Pafnutie mărturisorul; iar monahii au intrat la Antonie și i-au povestit despre fecioară, cum i-a întîmpinat; apoi i-au povestit patima fecioarei și cum a călătorit împreună cu dînșii.

Apoi l-au rugat ca să dea voie și aceleia să intre, dar el n-a primit, ci le-a zis: "Duceți-vă și o veți afla pe dînsa tămăduită; căci nu este a mea isprava aceasta, ca om păcătos ce sînt, ci tămăduirea este a Mîntuitorului, Celui ce face în tot locul milă cu cei ce-L cheamă; deci a căutat Domnul spre aceea care se ruga și mie mi-a arătat iubirea Sa de oameni; căci acolo fiind fecioara, îi va tămădui patima". Și s-a făcut minunea, după cum a zis Antonie. Ieșind monahii, au văzut pe părinți bucurîndu-se și pe copilă sănătoasă.

Într-o vreme, doi frați oarecare venind la Antonie pentru sfat, și lipsindu-le apa pe cale, unul dintre ei a murit, iar celălalt era aproape de moarte; deci, nemaiputînd călători, zăcea la pămînt, gata să moară.

Iar Antonie șezînd în munte, chemă pe doi monahi ce se întîmplaseră să fie acolo, și-i ruga, zicîndu-le: "Luați un vas de lut cu apă și alergați pe calea aceea ce vine dinspre Egipt, căci venind doi frați, unul a murit, iar altul trage să moară, dacă nu vă sîrguiți; că aceasta mi s-a arătat mie, rugîndu-mă".

Deci, mergînd monahii, l-au aflat pe unul zăcînd mort și l-au îngropat, iar pe celălalt l-au înviat cu apa și l-au dus la bătrînul, fiind departe cale de o zi. Dacă cineva va întrebă: "Pentru ce mai înainte de a se săvîrși fratele, nu a spus Antonie aceasta?" Unul ca acesta zicînd așa, nu judecă drept, că nu era a lui Antonie judecata morții, ci a lui Dumnezeu, Cel ce pentru aceasta i-a descoperit. Iar lui Antonie numai aceasta îi era partea minunii, că, șezînd în munte, avea mintea către Dumnezeu, care i-a descoperit de departe cele viitoare.

Altă dată, șezînd el iarăși în munte și căutînd în sus, a văzut pe un oarecare ducîndu-se la cer și multă bucurie aveau cei ce-l duceau. Apoi, minunîndu-se și fericind pe unul ca acesta, se ruga să se înștiințeze, cine ar fi. Și îndată i-a venit lui un glas că acesta este sufletul lui Amun, monahul din muntele Nitriei, care ca sihastru a petrecut pînă la bătrînețe în pustnicie. Iar lungimea căii de la muntele Nitriei pînă la muntele unde petrecea Antonie, era de 13 zile.

Deci cei ce erau cu Antonie, văzîndu-l minunîndu-se, l-au rugat să le spună pricina minunării lui. Și au auzit că acum s-a săvîrșit Amun, pustnicul și iubitul său, căci

era cunoscut lui, pentru că adeseori venea acolo și multe semne printr-însul se făceau; dintre care unul este și acesta:

Odată, fiind trebuință a trece el râul, ce se numește Licon, care era plin de apă, a rugat pe un oarecare Teodor, care era cu dînsul, să se depărteze de dînsul, ca să nu se vadă goi unul pe altul, cînd vor trece apa. Apoi, dezbrăcîndu-se Teodor, se rușina de sineși, văzîndu-se gol. Deci, numaidecît fără veste a fost dus de partea cealaltă. Astfel Teodor, fiind și el bărbat cucernic, și apropiindu-se de dînsul și văzînd că l-a întrecut și că nu s-a udat de apă, se ruga să-l înștiințeze cum a făcut aceasta. După ce a văzut că nu voiește să-i spună, îi cuprinse picioarele și îi zise că nu-l va lăsa pînă ce nu îi va spune.

Deci, văzînd Amun sîrguința lui Teodor, mai ales și pentru cuvîntul acesta, pe care vrea să i-l spună, a cerut și el ca nimănui să nu-i spună pînă la moarte. Si așa i l-a vestit: că a fost purtat de oarecine și dus pe cealaltă parte, căci nu a umblat pe deasupra apei și că nu este cu puțință asemenea lucru la oameni, fără numai Domnului, și celor cărora El le va porunci, precum i-a făcut marelui Apostol Petru.

După moartea lui Amun, Teodor a povestit aceasta. Iar monahii aceia cărora le-a spus Antonie despre moartea lui Amun, au însemnat ziua. Apoi, venind niște frați de la muntele Nitriei, după 30 de zile, i-au întreat și au cunoscut că în aceeași zi și în același ceas a adormit Amun, întru care a văzut Antonie ducîndu-se la cer sufletul bătrînului. Deci, foarte mult s-au minunat și aceștia și aceia de curățenia sufletului lui Antonie, cum într-atîta depărtare de cale de 13 zile fiind, îndată s-a înștiințat și a văzut sufletul lui suindu-se la cer.

Și nu numai acesta, ci și un oarecare comite, cu numele Arhelau, venind odată și aflînd pe Antonie singur rugîndu-se, l-a rugat pe el pentru o fecioară, cu numele Policratia, din Laodiceea, minunată și de Hristos purtătoare; căci aceea pătimea de stomac și de o coastă din nevoița cea aspră și era cu totul slăbănoagă cu trupul. Deci, Antonie s-a rugat, iar comitele a însemnat ziua în care s-a făcut rugăciunea. Și ducîndu-se în Laodiceea, a aflat pe fecioară sănătoasă. Apoi a întreat în care zi i-a încetat boala. A adus hîrtia în care a scris vremea rugăciunii și, înștiințîndu-se, a arătat și el îndată scrisoarea.

Toți au cunoscut că atunci a izbăvit-o pe dînsa Domnul de dureri, cînd Antonie se ruga, înduplecînd bunătatea Mîntuitorului pentru dînsa. Încă și pentru cei ce veneau la dînsul, de multe ori spunea cu multe zile mai înainte; uneori încă și cu o lună mai înainte, cum și pricina pentru care veneau.

Unii veneau numai pentru ca să-l vadă, alții pentru boale, iar alții care se munceau de diavoli. Și toți nu socoteau ca trudă, nici ca pagubă osteneala căii. Căci se întorcea fiecare simțînd folos. Deci, unele ca acestea zicîndu-le și văzîndu-le, se ruga ca nimeni să nu se minuneze de el pentru aceasta, ci mai vîrtos de Domnul să se

minuneze; căci ne-a dăruit nouă celor ce sîntem oameni neputincioși, a-L cunoaște după putere.

Într-o vreme, pogorîndu-se iarăși la mînăstirile cele de afară, a fost rugat ca să intre în corabie și să se roage împreună cu monahii; atunci el a simțit un miros foarte greu. Iar cei din corabie zicînd: "Este pește ori pastramă stricată în corabie și acestea poate miros greu". El zicea că altă pricină este. Pe cînd el vorbea, un tînăr oarecare, care avînd diavol, intrase mai înainte și se ascunsese în corabie, îndată a strigat; atunci diavolul fiind certat de Antonie în numele Domnului nostru Iisus Hristos, a ieșit. Și omul s-a făcut sănătos, iar toți cei ce erau în corabie au cunoscut că diavolul era reaua mirosire. Încă și altul oarecare din cei străluciți avînd diavol, a venit la dînsul; și era diavolul acela atît de cumplit, încît cel îndrăcit nu cunoștea că venea către Antonie.

Cei ce l-au adus rugau pe Antonie să se roage pentru dînsul; iar lui Antonie făcîndu-i-se milă de tînăr, se ruga și toată noaptea împreună cu dînsul a privegheat. Iar tînărul dimineața deodată sărind asupra lui Antonie, l-a lovit pe el. Iar cei ce l-au adus mîniindu-se asupra lui, certîndu-l și bătîndu-l, Antonie a zis către dînsii: "Nu vă mîniați asupra tînărului, că nu este el cel ce face acestea, ci diavolul dintr-însul". Deci, certîndu-l, i-a poruncit să iasă dintr-însul și să se ducă în locuri fără de apă. Antonie slăvea pe Domnul și i-a zis: "Dacă el s-a pornit asupra mea, era semn al ieșirii diavolului". Acestea zicînd Antonie, îndată tînărul s-a făcut sănătos și de aceea înțelepțindu-se, a cunoscut unde era, iar pe bătrînul îl săruta, mulțumind lui Dumnezeu.

Încă multe de acestea care s-au făcut printr-însul, cu un glas ne-au spus despre dînsul cei mai mulți din monahi. Dar încă acestea nu sînt atît de minunate pe cît celelalte de aici înainte, care se arată mult mai minunate. Căci odată vrînd el să mănînce, și sculîndu-se să se roage întru al nouălea ceas, s-a simțit rănit cu mintea. Și lucrul era preaslăvit, căci se vedea ca și cum ar fi fost în aer. După aceea se vedeau oarecare vrăjmași cumpliți, stînd în aer și vrînd a-l opri ca să nu treacă. Iar cei ce-l conduceau, se luptau împotriva lor și-i întrebau: "Nu cumva ar fi vinovat cu ceva?".

Deci, vrînd ei să spună că a avut păcate din nașterea lui, cei ce-l duceau pe Antonie ziceau către vrăjmași: "Pe cele de la nașterea lui i le-a șters Domnul, iar de cînd s-a făcut monah și s-a făgăduit lui Dumnezeu, se cade să-și dea seama singur". Atunci cei ce-l pîrau și nu puteau să-l biruiască, i-au făcut neoprită calea.

Și îndată s-a văzut Antonie liber cu totul. Atunci el s-a oprit să mănînce și a petrecut cealaltă parte a zilei și toată noaptea suspinînd și rugîndu-se. Căci se minuna văzînd că împotriva multora ne este nouă lupta, și cu cîte osteneli are cineva să treacă văzduhul acesta. Și spunea că aceasta este ceea ce zice Apostolul: *Sîntem supărați de domnul stăpînirii văzduhului.*

Căci întru aceasta vrăjmașul are stăpînire pentru a se lupta și a se ispiti, ca să oprească pe cei ce trec; pentru care mai ales sfătuia pe Efeseni, zicînd: *Luați toată înarmarea lui Dumnezeu, ca nimic rău în ea avînd pentru noi vrăjmașul, să se rușineze.*

Apoi aceasta învățându-ne, ne aducem aminte de Apostolul care zice: *Ori în trup nu știu ori afară de trup nu știu, Dumnezeu știe*. Pavel pînă la al treilea cer s-a răpit și după ce a auzit graiuri negrăite, s-a pogorît. Iar Antonie s-a văzut că a ajuns în aer și s-a nevoit pînă s-a arătat liber. Avea încă și acest dar: căci șezînd deosebit în munte, dacă vreodată nu s-ar fi dumirit pentru vreun cuvînt, aceasta făcîndu-se lui de la Pronie, i se descoperea. Deci fericitul era de Dumnezeu învățat și înțelepțit.

După acestea, făcînd el odată vorbire către cineva care venise la dînsul, despre petrecerea sufletului și despre locul ce va avea după petrecerea de aici în noaptea cea viitoare, l-a chemat de sus oarecine, zicînd: "Antonie, sculîndu-te, ieși că ai să vezi ceva". Deci, ieșind, căci știa pe cine este dator să asculte, a văzut pe cineva grozav și înfricoșat stînd și ajungînd pînă la nori; iar pe unii suindu-se ca niște înarmați, și pe acela întinzîndu-și mîinile; pe unii oprindu-se de acela, iar pe alții mai presus de dînsul zburînd și fără de primejdie trecînd; de aceea, fără de grijă se suia. Și pentru unii ca aceștia cel înfricoșat scrîșnea din dinți, iar pentru cei ce se agățau de dînsul, el se bucura. S-a făcut apoi glas către Antonie, zicîndu-i: "Înțelege lucrul cel văzut". Și deschinzîndu-se mintea lui, a înțeles că cel înfricoșat este vrăjmașul sufletelor, care pizmuiește pe credincioși; iar pe cei vinovați îi apuca și îi oprea să treacă, dar pe cei ce nu s-au plecat lui, nu putea să-i țină, ca pe unii care mai presus decît el se înălțau.

Aceasta după ce a văzut-o, ca și cum întru pomenire aducînd-o și mai mult se nevoia a spori către cele dinainte, în fiecare zi. Acestea nu de voie le vestea, ci fiindcă zăbovea în rugăciuni și în sine se minuna fiind întrebat și supărat de cei ce erau împreună cu dînsul; deci, era silit să le spună, ca un părinte, neputînd să ascundă învățăturile de fiii săi, mai vîrtos fiindu-le și povățuitor, căci știința lui era curată, iar povestirea le era spre folos; învățînd că rodul pustniciei este bun și vedeniile de multe ori se fac mîngîiere a ostnelilor.

El era de obicei suferitor de rele, iar cu sufletul smerit, cugetător, căci pe cei bisericești foarte mult îi cinstea și tot clerul voia a fi cinstit mai mult decît sine. Înaintea episcopilor și a preoților nu se rușina a-și pleca capul și a se smeri; cum și diaconilor, dacă cîndva ar fi venit la dînsul vreunul, spre a vorbi pentru folosul sufletului, iar întru rugăciune îi da protia (blagoslovenie) lui, nerușinîndu-se a se învăța și el de la dînsul.

Căci de multe ori îi întreba și ruga pe toți care erau împreună cu dînsul, să asculte învățătură de la dînsul, și mărturisea că se folosește de orice cuvînt bun ar fi zis cineva. Fața lui avea mult și prea slăvit dar de la Mîntuitorul; căci dacă ar fi fost de față împreună cu mulțimea de monahi, și dacă ar fi voit cineva să-l vadă, chiar nefiindu-i cunoscut mai înainte, îndată acela, întrecînd pe ceilalți, alerga la dînsul, ca și cum de vederea lui era atras. Și nu se deosebea cu înălțimea de ceilalți, ci numai cu rînduiala obiceiurilor și cu curăția sufletului.

Netulburat fiindu-i sufletul, netulburate avea și simțirile cele din afară, încît după suflet avea veselă și fața; iar din mișcarea trupului simțea și înțelegea așezarea sufletului, după cum se scrie: *Inima veselindu-se, fața înflorește; iar fiind întru mîhnire,*

se posomorăște. Așa Iacob a cunoscut pe Laban, că cugetă vrăjmășia și a zis către femeile sale: *Nu este fața tatălui vostru ca ieri și alaltăieri.*

Tot așa Samuil a cunoscut pe David, căci aducători de bucurie erau ochii săi și dinții ca laptele de albi; tot astfel și Antonie se cunoștea. Căci niciodată nu se tulbura, fiind alinat sufletul lui; niciodată nu se mîhnea, fiind vesel cugetul lui. Încă și în credință era statornic și drept-credincios; căci nici cu schismaticii melețiani nu s-a împărtășit vreodată, știind viclenia și depărtarea lor de credința cea dreaptă, din început; nici cu monahii sau cu alți eretici nu a vorbit cîndva prietenește, decît numai cu gîndul de întoarcere către buna credință, vorbind tuturor, să nu se amăgească cu prietenia și cu vorbirea lor; căci vătămare și pierzare pricinu-iește sufletului.

Deci, astfel ura eresul arienilor și porunca tuturor ca nici să nu se apropie de ei, nici reaua lor credință s-o aibă. Odată, venind la dînsul unii dintre cei ce înnebuneau cu eresul lui Arie, el cercetîndu-i și cunoscînd că sînt rău-credincioși, i-a gonit din munte, zicînd că cuvintele lor sînt mai rele decît otrava șarpelui. Iar odată mințind arienii că tot aceleași le cugetă și el, precum le cugetă și ei, el s-a tulburat și s-a mîniat asupra lor.

După acestea, fiind rugat și de episcop și de toți frații, s-a pogorît din munte și, intrînd în Alexandria i-a ocărît pe arieni, zicînd că eresul lor este cel mai de pe urmă și că acesta este mergător înaintea lui Antihrist. Și învăța pe popor că Fiul lui Dumnezeu nu este zidire, nici că s-a făcut din cele ce nu sînt, ci că este dea pururea vecuitor Cuvînt și Înțelepciune a ființei Tatălui. Pentru care și păgînesc lucru este a zice, că a fost vreme, cînd nu a fost; căci de-a pururea Cuvîntul a fost și este împreună cu Tatăl.

De aceea, zicea el, să nu aveți nici o împărtășire cu prea răii-credincioși arieni, că nu are nici o împărtășire lumina cu întunericul. Voi, crezînd bine, sînteți creștini, iar aceia numind "zidire" pe Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu, care S-a născut din eternitate din Tatăl, cu nimic nu se deosebesc de păgîni, slujind zidirii mai vîrtos decît lui Dumnezeu Ziditorul. Și să credeți că chiar toată zidirea se mînie asupra lor, căci pe Ziditorul și Domnul tuturor, prin care toate s-au făcut, pe Acesta îl numără împreună cu făpturile". Deci, toate popoarele se bucurau auzind pe un bărbat ca acesta anatematizînd eresul cel luptător de Hristos al arienilor.

Și toți cei din cetate alergau să vadă pe Antonie, și elinii și chiar cei ce se numesc popi ai lor veneau la biserica creștinească, zicînd: "Ne rugăm să vedem pe omul lui Dumnezeu". Căci toți îl numeau astfel pe dînsul și acolo pe mulți i-a curățit Domnul de diavoli printr-însul și pe cei vătămăți la minte i-a vindecat. Mulți încă din elini se rugau ca măcar să se atingă de bătrînul, crezînd că se vor folosi. Deci atîția creștini s-au făcut în acele puține zile, cît a zăbovit el acolo, cîți ar fi văzut cineva într-un an făcîndu-se. Apoi unii din popor, socotind că se tulbură, pentru aceasta depărtau de la dînsul pe toți păgîinii; el netulburîndu-se, zicea, că aceștia nu sînt mai mult decît acei diavoli, cu care ne luptăm în munte.

Iar cînd a pornit să meargă în munte la chilia sa, noi îl petreceam, și cînd am ajuns la poartă, o femeie din urmă striga: "Așteaptă-mă, omule al lui Dumnezeu, căci fiica mea cumplit se muncește de diavol, așteaptă, mă rog, ca să nu mă primejduiesc și eu alergînd". Bătrînul auzind și fiind rugat de noi, a așteptat.

Cînd s-a apropiat femeia, copila a fost pusă jos, iar Antonie rugîndu-se și pe Hristos numindu-L, a ieșit necuratul diavol, iar copila s-a sculat sănătoasă, iar mama ei binecuvînta pe Dumnezeu și toți îi mulțumeau; și el încă se bucura ducîndu-se la casa sa în munte. El era încă foarte înțelept, și lucrul cel minunat era că, neînvățînd carte, era om isteț la minte și priceput.

Deci, odată doi filozofi elini au venit la dînsul, socotind că vor putea să ispitească pe Antonie, care era în muntele cel mai de jos. El pricepînd pe oameni după chipurile lor, ieșind către dînșii, a zis către tălmaciul acestora: "Pentru ce v-ați ostenit atîta, o! filozofilor, să veniți la un om simplu?". Iar ei zicînd că nu este așa, ci un foarte înțelept, le-a zis: "Dacă ați venit către un nebun, deșartă este osteneala voastră, iar dacă mă socotiți pe mine un înțelept, faceți-vă ca mine, căci se cade cele bune să fie urmate.

Căci și eu dacă aș fi venit la voi, v-aș fi urmat pe voi, iar dacă voi veniți la mine, apoi faceți-vă precum sînt eu, că eu sînt creștin". Iar ei minunîndu-se, s-au dus, că vedeau și pe diavoli temîndu-se de Antonie. Și alții ca aceștia, venind iarăși la dînsul în muntele de jos, socotind că îl vor batjocori că n-a învățat carte, Antonie a zis către dînșii: "Voi ce ziceți, ce este mai întîi, mintea ori cartea? Și care este pricină a celeilalte, mintea a cărții, ori cartea a minții?" Ei răspundeau: "Că întîi este mintea, ea este aflătoare a cărții". Antonie a zis: "Căruia mintea îi este sănătoasă, nu-i este nevoie de carte".

Acest răspuns spăimîntînd pe filozofi și pe cei ce erau de față, s-au dus minunîndu-se că vedeau atîta înțelepciune într-un om simplu; că nu era ca un crescut în munte și îmbătrînit acolo, avînd obicei sălbatic, ci era vesel, blînd și prietenos și avea cuvîntul îndulcit cu sarea cea dumnezeiască, încît nimeni nu-l pizmuia și se bucurau toți care veneau la el.

După aceasta, venind unii care se socotesc la elini că sînt înțelepți și cerînd de la dînsul cuvînt despre credința noastră în Hristos și ispitindu-se cu silogisme să biruiască propovăduirea dumnezeieștii Cruci, vrînd s-o batjocorească, Antonie îngăduind puțin și iertîndu-i pentru necunoștință, le-a zis prin tălmaci, care știa bine limba lor: "Ce este mai bine, a mărturisi Crucea ori a sluji la zei? Mărturisirea noastră este semn de bărbăție și dovadă a defăimării morții, iar zeii voștri sînt plini de patimi.

Apoi ce este mai bun, a zice că Cuvîntul lui Dumnezeu nu s-a schimbat, ci același fiind, a luat trup omenesc, pentru mîntuirea și facerea de bine a oamenilor; ca apoi, făcîndu-Se părtaș nașterii omenești, să facă pe oameni a se împărtăși firii dumnezeiești celei gîndite? Ori a asemana în cele necuvîntătoare pe Dumnezeu și

pentru aceasta a cinsti pe cele cu cîte patru picioare și pe tîrîtoare precum și închipuiri de oameni? Acestea sînt cinstirile voastre, ale celor înțelepți.

Cum îndrăzniți a ne batjocori pe noi, care zicem că Hristos S-a arătat om? Cînd voi dintr-aceasta, adică din minte hotărînd pe suflet, ziceți că s-a rătăcit și a căzut din înălțimea cerurilor în trup. Apoi ziceți că ar fi nu numai în trup omenesc, ci și în cele cu cîte patru picioare și chiar în cele tîrîtoare se mută; pe cînd credința noastră zice că pentru mîntuirea oamenilor a fost venirea lui Hristos. Dar voi vă rătăciți, vorbind despre sufletul nenăscut și noi credem în puterea și în iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Iar voi ziceți despre suflet că este schimbăcios și de aceea și mintea însăși o numiți schimbăcioasă; cum este icoana, așa trebuie să fie și acela al cărui este icoana. Și cînd despre minte socotiți unele ca acestea, aduceți-vă aminte că și împotriva Tatălui huliți cu mintea. Iar vorbind despre Cruce, voi aduceți vrăjmășia de la cei răi; dar noi răbdăm crucea și nu ne temem de moarte, în orice chip ar fi adusă asupra noastră. Voi băsmuiți rătăcirile lui Osiris și ale Isidei, bîntuiețile lui Tifon și fugirea lui Cronos, înghițirea de fii și uciderea de părinți. Acestea sînt cele înțelepte ale voastre și batjocorind Crucea, nu vă minunați de Înviere.

Vorbind de Cruce, aduceți-vă aminte de morții care s-au sculat și de orbii care au văzut, de slăbănogii care s-au tămăduit, de leproșii care s-au curățit, de umblarea pe mare ca pe uscat și despre celelalte semne și minuni care arată pe Hristos nu numai om, ci și Dumnezeu; dar mi se pare că vă nedreptățiți pe voi și nu citiți cu dinadinsul Scripturile noastre; citiți însă și vedeți că cele ce a făcut Hristos îl arată Dumnezeu, Care a venit pentru mîntuirea oamenilor și voi nu credeți.

Dar spuneți-ne și nouă pe ale voastre și ce ați putea zice despre cei necuvîntători și despre necuvîntarea și sălbăticia lor? Căci, dacă precum aud, ziceți că Persefona este pămînt, că Hefaistos a ologit în foc, că Hera este în aer, Apolon în soare, Artemida în lună, iar Poseidon în mare, cu acestea nu cinstiți pe Dumnezeu, ci slujiți zidirii mai vîrtos decît Celui ce a zidit pe toate. Dacă - cum ziceți - este bună zidirea, le socotiți împreună cu noi acelea, dar se cădea să nu socotiți făptura ca zei și să nu dați făpturilor cinstea ce se cuvine Ziditorului; ci vedeți-vă pe voi înșivă, că cinstea mai-marelui meșter o dați casei, cea făcută de dînsul, și pe a voievodului la ostaș. Dar ce răspundeți la acestea? Ca să cunoaștem dacă Crucea are ceva vrednic de batjocorire".

Iar ei nedumerind-se și întorcîndu-se înapoi și încolo, Antonie zîmbind a zis: "Acestea au mustrare de la sine; dar de vreme ce voi vă rezemați mai mult pe cuvintele cele doveditoare, și, avînd acest meșteșug, nu voiți a crede fără dovada cea din cuvinte, spuneți-mi mai întîi lucrurile și mai ales cunoștința cea despre Dumnezeu cu de-amănuntul. Cum o putem dobîndi? Prin dovada cuvintelor, ori prin lucrarea credinței? Ce este mai veche: credința prin lucrare ori dovada prin cuvinte?"

Ei au răspuns: "Că mai veche este credința prin lucrare și că aceasta este cunoștința cea cu dinadinsul". Antonie a zis: "Bine ați zis că credința iese din așezămîntul sufletului, iar dialectica iese din meșteșugul celor alcătuite; deci, celor ce le stă de față lucrarea prin credință, acestora nu le este de nevoie sau poate de prisos este dovada prin cuvinte; pentru că ceea ce noi din credință înțelegem, aceasta voi prin cuvinte vă sîrguiți a o întări și de multe ori nu puteți nici a grăi acelea pe care noi le înțelegem. Pentru aceea este mai bună și mai tare lucrarea prin credință, decît silogismele voastre sofisticate; deci, noi creștinii nu facem taină din înțelepciunea cuvintelor elinești, ci în puterea credinței ce ni se dă de la Dumnezeu, prin Iisus Hristos.

Și cum că adevărat este cuvîntul, iată acum noi neînvățîndu-ne carte, credem în Dumnezeu și cunoaștem prin faptele Sale purtarea Sa de grijă pentru toate; și cum că credința noastră este lucrătoare, iată acum noi ne rezemăm pe credința în Hristos; iar lupta cu cuvinte sofisticate și nălucirile idolilor, ce sînt la voi, se surpă și se strică, dar credința noastră se întinde pretutindeni.

Voi făcînd silogisme și sofisticînd, nu întoarceți pe oameni de la creștinism la elinism; iar noi învățînd credința lui Hristos, vă arătăm slăbiciunea voastră, pentru că toți cunosc pe Hristos și că este Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu. Voi prin basmele voastre nu împiedicați învățătura lui Hristos, noi numind pe Hristos Cel răstignit, pe toți diavolii îi gonim, de care voi vă temeți ca de niște dumnezei. Și unde se face semnul Crucii, slăbesc vrăjitoriile și încetează farmecele.

Deci, spuneți-mi unde este acum vrăjitoria voastră? Unde sînt descîntecele egiptenilor? Unde sînt nălucirile magilor? Toate acestea au încetat și neputincioase s-au făcut de cînd s-a ivit Crucea lui Hristos. Oare aceasta este vrednică de batjocorire? Ori mai ales ale voastre cele surpate și dovedite ca nelucrătoare sînt neputincioase? Pentru că și acesta este lucru minunat, că ale voastre niciodată nu au fost prigonite, ci și de oameni prin cetății se cinstesc, iar ai lui Hristos sînt prigonii. Totuși mai mult ale noastre decît ale voastre înfloresc și se înmulțesc; și ale voastre laudate fiind și încuiate, se strică.

Credința și învățătura lui Hristos, care este batjocorită de voi și prigonită de împărați, a umplut lumea. Căci, cînd a strălucit cunoștința de Dumnezeu? Sau cînd întreaga înțelepciune și fapta bună a fecioriei s-a arătat? Cînd s-a defăimat moartea? Negreșit, numai cînd Crucea lui Hristos a venit. Nimeni nu se îndoiește de aceasta văzînd pe mucenici defăimînd moartea pentru Hristos, sau văzînd pe fecioarele Bisericii păzindu-și trupurile pentru Hristos curate și neîntinate.

Sînt destule semnele acestea ca să se arate cum singura credință, cea întru Hristos, este adevărată, pentru cinstirea lui Dumnezeu. Dar voi încă nu credeți, ci căutați adevărul prin silogismele cele din cuvinte, iar noi biruim nu prin cuvintele elinești ale înțelepciunii, precum a zis învățătorul vostru, ci ne plecăm credinței, luînd din ea dovada cuvintelor și a silogismelor. Iată, sînt de față aici cei ce pătinesc de la diavoli - căci erau unii care veniseră la dînsul și erau supărați de diavoli; pe aceia aducîndu-i în

mijloc, a zis: "Ori voi cu silogismele voastre sau cu orice meșteșug voiți și cu orice vrăjitorie, chemați pe idolii voștri și curățiți-i pe dînșii, iar dacă nu puteți, conțeniți lupta împotriva noastră și veți vedea puterea Crucii lui Hristos".

Zicînd acestea, a chemat numele lui Hristos și a pecetluit pe cei ce pătimeau cu semnul Sfintei Cruci de două și de trei ori și îndată au stat oamenii întregi la minte, sănătoși, fiind întregi cu sufletul și mulțumind Domnului. Iar cei ce se numeau filosofi, se minunau și cu adevărat se înspăimîntau de priceperea bărbatului acela și de semnul ce a făcut.

Iar Antonie a zis: "Ce vă minunați de aceasta, nu sîntem noi cei ce facem unele ca acestea, ci Hristos este Cel care le face, întru cei ce cred în El. Deci, credeți și voi și veți vedea că nu avem meșteșug de vorbe, ci de credință, care prin dragostea cea către Hristos se lucrează; pe care dacă o veți avea și voi, nu veți mai căuta prin dovezile cuvintelor, ci veți socoti că este destulă credința cea întru Hristos".

Acestea a spus Antonie către filozofii care voiau să batjocorească propovăduirea Crucii. Iar ei minunîndu-se de acestea, s-au dus, sărutîndu-l și mărturisind că s-au folosit de la dînsul. Deci, a ajuns pînă la împărați vestea despre Antonie. Căci înștiințîndu-se de acestea Constantin Augustul (306-337), cum și fiii lui, Constanțiu (337-361) și Constans (337-350), se rugau a primi răspunsuri de la dînsul. Dar nici scrisorile nu le ținea în seamă dînsul, nici se bucura de trimiteri. Ci același era, precum fusese mai înainte de a-i scrie împărații. Și după ce i s-au adus scrisorile, a chemat pe monahi și a zis către dînșii: "Nu vă minunați că vă scrie împăratul, că este om și el, ci mai cu seamă că Dumnezeu a scris Lege oamenilor și prin Fiul Său a grăit nouă". Deci, voia să nu primească scrisorile spunînd: "Eu nu știu să scriu răspunsuri către niște fețe ca acestea". Dar fiind îndemnat de monahi și zicînd că împărații sînt creștini și nu se cuvine să fie defăimați, a poruncit să se citească scrisorile.

Apoi a scris și răspunsuri, lăudîndu-i că ei cred și se închină lui Hristos; deci, îi sfătuia cele către mîntuire și să nu socotească a fi lucruri mari cele de față și mai cu seamă a-și aduce aminte de judecata ce va să fie. Și să stie că numai Hristos este Împărat adevărat și veșnic. Apoi îi ruga pe dînșii să fie iubitori de oameni și să aibă grijă de dreptate și de săraci. Iar împărații, primindu-i răspunsurile, se bucurară.

El era iubit de toți și toți se rugau să-l aibă pe dînsul părinte. În felul acesta fiind cunoscut, s-a întors iarăși în muntele cel dinăuntru, ținîndu-se de pustnicia și nevoința cea obișnuită; și de multe ori șezînd împreună cu cei ce veneau la dînsul, avea vedenii, precum în profeția lui Daniil este scris: apoi și după un ceas vorbea tot aceleași cu frații cei ce erau cu dînsul. Iar ei îl cunoșteau pe dînsul că avusese vedenii. Pentru că și cele ce se întîmplau în Egipt, de multe ori, fiind în munte, le-a povestit lui Serapion episcopul, care vedea pe Antonie, îndeletnicindu-se în vedenie.

Deci, într-o vreme fiind în vedenie, suspina, apoi după cîtva timp, întorcîndu-se către cei ce erau împreună cu dînsul și cutremurîndu-se, s-a sculat și s-a rugat; apoi,

plecîndu-și genunchii, a rămas așa mult timp, iar după aceea s-a sculat bătrînul plîngînd. Înfricoșîndu-se cei ce erau cu dînsul, îl rugau să le arate cele văzute de dînsul, supărîndu-l și silindu-l să le spună; atunci el, suspînd tare, a spus către dînșii: "O! fiilor, ar fi fost să mor mai înainte de a mi se face vedenia aceasta". Iar ei, iarăși rugîndu-l să le spună cele ce a văzut, el lăcrimînd, a zis: "O urgie are să cuprindă Biserica și are să fie dată oamenilor celor ca dobitoacele necu-vîntătoare.

Am văzut Sfînta Masă a Bisericii și împrejurul ei stînd cațiri pretutîndeni, dînd cu picioarele celor dinăuntru ca și cum s-ar fi făcut niște azvîrlituri de picioare ale dobitoacelor ce umblă fără de rînduială. Deci, atunci suspînam că am auzit un glas, zicînd: "Se va defăima altarul Meu". Acestea le-a văzut bătrînul și după doi ani s-a și întîmplat năvălirea arienilor și răpirea Bisericilor, cînd și vasele cu sila răpindu-le, făceau să fie purtate de mîini păgînești; cînd și pe păgînii de la prăvălii îi sileau să-i aducă cu dînșii și, fiind ei de față, jucau deasupra Mesei precum voiau.

Atunci toți am cunoscut că azvîrliturile de picioare ale cațirilor vestite lui Antonie înainte, acum arienii le lucrau ca dobitoacele. După ce a văzut această vedenie, a mîngîiat pe cei ce erau cu dînsul, zicîndu-le: "Nu vă mîhniți, fiilor, că precum s-a mîniat Domnul, așa Se va milostivi iarăși și degrabă își va lua Biserica podoaba sa, va străluci după obicei și veți vedea pe cei izgoniți, așezați iarăși la locurile lor, iar păgînatatea ducîndu-se și ascunzîndu-se în cuiburile sale; apoi dreapta credință biruind va avea toată libertatea pretutîndeni; numai să nu vă uniți cu arienii, că nu este a apostolilor învățătura aceasta, ci a diavolilor și a tatălui lor, învățătură care este stearpă, dobitocească și a minții celei nedrepte, precum este necuvîntarea cațirilor".

Deci acestea sînt lucrurile, minunile și vederile lui Antonie; și se cade a le crede, căci dacă printr-un om s-au făcut atîtea minuni, a Mîntuitorului este făgăduința care zice: *Dacă veți avea credință cît un grăunte de muștar, veți zice muntelui acesta "Mută-te de aici", și se va muta; și nimic nu va fi cu neputință vouă, și iarăși: Amin, amin zic vouă, dacă veți cere ceva de la Tatăl în numele Meu se va da.* Apoi El este Cel ce a zis ucenicilor Săi și tuturor celor ce cred într-Însul: *Pe cei bolnavi vindecați-i, pe diavoli scoateți-i, în dar ați luat, în dar să dați.*

Deci Antonie, a tămăduit pe cei bolnavi, nu poruncind, ci rugîndu-se și amintind numele Domnului, încît tuturor s-a arătat că nu el era cel care făcea ci Domnul, Care prin Antonie se milostivea și tămăduia pe cei ce pătimeau. A lui era numai rugăciunea, pustnicia și nevoința, pentru care șezînd în munte, se bucura prin vedeniile cele dumnezeiești, dar se mîhnea fiind supărat și tras afară în muntele cel de jos.

Chiar judecătorii îl rugau să se pogoare din munte, fiindcă nu era cu putință să se suie ei acolo, pentru că le urmau mulți din cei ce se judecau. Astfel îl rugau să vină numai să-l vadă, dar el se abătea de la căile ce duc către aceștia. Ei însă trimiteau pe cei ce erau vinovați, ca măcar pentru mila acestora să se pogoare. Deci, pătimind necazuri și văzîndu-i pe dînșii tînguindu-se, venea în muntele cel mai de jos. Și nu era nefolositoare osteneala și supărarea lui, că venirea lui se făcea multora spre folos și

facere de bine; căci și judecătorilor le folosea, sfătuindu-i să aleagă dreptatea mai mult decât toate, să se teamă de Dumnezeu și să știe că, cu ce judecată vor judeca, cu aceea se vor judeca. Cu toate acestea iubea viețuirea din munte mai mult decât toate acestea.

Deci, într-o vreme o supărare ca aceasta pătimind de la cei ce aveau nevoie de el, chiar voievodul l-a rugat să se pogoare; apoi venind și vorbind de ajuns cele despre mîntuire, el zicea că nu poate să întîrzie cu dînșii, spunîndu-le: "Precum peștii stînd pe pămînt uscat mor, așa și monahii stînd împreună cu voi și petrecînd, se slăbănesc; deci se cade a merge, precum pornește peștele spre mare, așa și noi spre munte, ca nu cumva, stînd să uităm cele dinlăuntru". Voievodul auzind acestea de la dînsul și încă multe altele, apoi minunîndu-se, a zis: "Cu adevărat este robul lui Dumnezeu, că de unde are atîta minte, de nu ar fi fost iubit de Dumnezeu?"

Un alt împărat, cu numele Valens (364-378), prigonea pe creștini pentru iubirea ce avea față de arienii cei cu nume rău. Și era atît de crud, încît bătea și pe fecioare și pe monahi îi dezgolea și îi chinuia; Antonie, auzind acestea, a trimis la dînsul o scrisoare, care avea cuprinsul acesta: "Văd o urgie venind asupra ta; încetează de a prigoni pe creștini, ca nu cumva să te ajungă urgia, care acum are să vină peste tine".

Valens primind scrisoarea și citind-o, a rîs și scuipînd-o, a lepădat-o jos, iar pe cei ce a adus-o i-a ocărît, poruncindu-le să vestească lui Antonie acestea: "Fiindcă te îngrijești de monahi, te voi izgoni acum și pe tine". Dar n-au trecut cinci zile și l-a ajuns urgia, că în întîia latură a Alexandriei, care se numește Hereia, a ieșit însuși Valens și Nestorie, eparhul Egiptului, amîndoi fiind pe cai, care erau ai lui Valens și mai blînzi decât toți cei ce se hrăneau la dînsul; deci, neajungînd ei la locul pomenit, au început a se juca caii unul cu altul, după cum erau obișnuiți și numaidecît cel mai blînd, pe care era Nestorie, apucînd cu gura pe Valens și dîndu-l jos de pe calul lui, a căzut peste el și cu dinții i-a zdrobit coapsele, încît cînd a fost adus în cetate, după trei zile a murit.

Atunci, toți s-au minunat, că ceea ce a spus Antonie mai înainte s-a împlinit. Deci, așa dojenind pe cei răi, iar pe cei buni care erau la dînsul atît îi sfătua, încît uita îndată a judeca și ferecea pe cei ce se leapădă și se depărtează de viața aceasta și de grijile lumești. Astfel, pe cei nedreptățiți îi părtinea, încît socotea că nu alții ci el însuși era cel ce pătimea. Deci, el era de folos tuturor, încît mulți din ostași și din cei ce aveau averi multe, se lepădau de greutatea vieții și se făceau monahi.

Cu adevărat era ca un doctor dat Egiptului de Dumnezeu; căci, cine se ducea mîhnit la dînsul și nu se întorcea bucurîndu-se? Cine venea la dînsul plîngînd pe cei morți și nu părăsea îndată plînsul? Cine venea mîniat și nu se schimba îndată în prietenie și iubire? Care sărac necăjit alerga la dînsul și, văzîndu-l, nu defăima îndată bogăția? Care monah, împușcîndu-se cu sufletul și alergînd la dînsul, nu se făcea cu mult mai tare și mai sîrguitor? Care tînăr venind în munte și privind la Antonie, nu se lepăda îndată de desmierdări și nu iubea înțelepciunea? Cine venea la dînsul ispitit de diavoli și nu se izbăvea? Cine era supărat de gînduri și nu se alina cu cugetul?

Iscusirea aceasta a lui Antonie era mare, că, după cum am zis mai înainte, avea darul deslușirii duhurilor, cunoștea mișcările lor, și după sîrguința și pornirea pe care o avea cineva, îl cunoștea pe dînsul.

Nu numai că nu-l batjocoreau, ci și pe cei supărați de ei prin gînduri, îi învăța cum să poată răsturna bîntuielele aceluia, povestindu-ne neputințele și vicleniile diavolilor. Deci, fiecare ca și cum s-ar fi pregătit la luptă, se pogora de la el îndrăznind asupra diavolului și a slugilor lui. Iar fecioarele care aveau logodnici, văzînd pe Antonie, pe acea parte de rîu, rămîneau fecioare lui Hristos. Apoi venea la dînsul și de prin părțile din afară, iar aceștia împreună cu toți, folosindu-se, se întorceau ca de la un părinte; dar după ce a adormit el, toți rămînînd sărmani de părintele lor, se mîngîiau prin pomenirea lui, știind sfătuirile și dojenile lui. Iar în ce fel a fost sfîrșitul vieții lui, cu cuviință este și mie a rosti și vouă celor ce doriți a auzi, că și acest lucru al lui s-a făcut iubit.

După obiceiul său cerceta pe monahii din muntele de jos și, înștiințîndu-se prin descoperire dumnezeiască despre sfîrșitul său, a grăit fraților: "Aceasta este cercetarea cea mai de pe urmă făcută de mine vouă și mă îndoiesc de vă voi mai vedea iarăși în viața aceasta. Că vremea a sosit ca să mă dezleg de aici, că sînt de aproape o sută și cinci ani". Deci, auzind ei acestea, plîngeau, îmbrățișau și sărutau pe bătrîn. Iar el bucurîndu-se, ca și cum dintr-o țară străină ar merge la cetatea sa, le vorbea și le poruncește: "Să nu vă leneviți întru osteneală, nici să vă necăjiți întru pustnicie, ci să trăiți ca și cum în fiecare zi ați fi gata de moarte; apoi să vă sîrguiți, după cum am zis mai înainte, a păzi sufletul de gîndurile cele întinate; să aveți rîvnă către sfinți și să nu vă apropiați de schismaticii meletieni; știți viclenia, răutatea și voința lor cea rea. Nici să aveți vreun prieteșug cu arienii, că și păgînatatea acestora tuturor este arătată. Nici căutînd la judecătorii cei ce pîrtinesc lor să vă tulburați, că va înceta năluca lor cea stricăcioasă în puțină vreme. Deci, păziți-vă curați și mai cu seamă de aceștia păziți predania părinților și prin urmare credința cea dreaptă, întru Domnul nostru Iisus Hristos, pe care din Scripturi ați învățat-o, și de la mine v-ați adus aminte".

Dar frații silindu-l să rămînă la dînșii și acolo să se săvîrșească, el n-a vrut. Pentru că egiptenii aveau obiceiul ca trupurile bărbaților celor îmbunătățiți, mai ales ale sfinților mucenici, a le învălui și înfășura în giulgiuri, dar nu a le acoperi sub pămînt, ci a le pune pe paturi și a le păstra înăuntru la dînșii, socotind că prin aceasta cinstesc pe cei răposați. Iar Antonie de multe ori ruga pentru aceasta și pe episcopi, să poruncească poporului, așijderea și pe femei le sfătua, zicînd: "Lucrul acesta nu este legiuit, ci cu totul necuvios; pentru că și trupurile patriarhilor, ale proorocilor pînă acum se păzesc în morminte; și încă și trupul Domnului în mormînt s-a pus și, punînd piatră peste ușa mormîntului, l-a ascuns pînă cînd a înviat a treia zi". Și acestea zicîndu-le, le spuse că păcătuiesc cei ce după moarte nu ascund trupurile celor ce se săvîrșesc; chiar de ar fi și sfinți; căci ce este mai mare și mai sfînt ca trupul Domnului și care totuși s-a pus în mormînt?

Deci mulți ascultându-l, puneau trupurile sub pământ și mulțumeau Domnului, căci bine au fost învățați de dînsul. Aceasta cunoscînd-o și temîndu-se ca nu cumva să nu facă și cu trupul lui astfel, s-a grăbit a ieși, sfătuiind și învățînd cele cuviincioase pe monahii cei din muntele acela. Și suindu-se în muntele unde se obișnuise a petrece, după puțină vreme, s-a îmbolnăvit. Chemînd pe cei doi monahi, care fuseseră împreună cu el cincisprezece ani, nevoindu-se și slujindu-i la bătrînețe, ale căror nume erau Macarie și Plotin, a zis către dînșii:

"Eu, o! fiilor, precum este scris, mă duc pe calea părinților, căci mă văd singur chemat de Domnul; iar voi treziți-vă, ca pustnicia voastră cea veche să nu o pierdeți, ci ca și cum ați face început de pustnicie, așa sîrguiți-vă să păziți osîrdia voastră întregă. Că știți pe diavolii cei ce vă bîntuiesc, știți cum sînt de sălbatici, dar neputincioși cu puterea; deci, nu vă temeți de dînșii, ci mai vîrtos să credeți în Hristos de-a pururea. Apoi, ca și cum fiecare ați muri, așa să viețuiți, luînd-aminte și pomenind sfătuirile pe care le-ați auzit de la mine. Nici o împărtășire să nu aveți cu schismaticii, nici cu ereticii arieni, că știți că și eu mă abăteam și mă feream de aceștia pentru eresul lor cel de Hristos urîtor și rău credincios; ci sîrguiți-vă mai cu seamă de-a pururea a vă împreuna mai întîi cu Domnul, apoi cu sfinții; ca astfel după moarte, întru veșnicele locașuri, ca pe niște prieteni cunoscuți să vă primească și sfinții pe voi. Acestea gîndiți-le, acestea cugetați-le și de aveți vreo purtare de grijă pentru mine, mă veți avea ca pe un părinte al vostru; dar să nu lăsați pe nimeni să ia trupul meu și să-l ducă în Egipt, ca nu cumva să-l pună în casele lor, după cum au obicei, căci pentru aceasta am venit aici în munte.

Știți cum de-a pururea opream pe cei ce fac aceasta și le porunceam să înceteze un obicei ca acesta; deci, voi îngropați trupul meu și sub pământ ascundeți-l. Apoi să păziți taina între voi, ca nimeni să nu știe locul, afară de voi singuri. Iar eu la învierea morților îl voi lua nesticăcios de la Mîntuitorul. Împărțiți hainele mele și dați lui Atanasie episcopul un cojoc și haina pe care o așterneam, pe care el mi-a dat-o nefolosită, iar la mine s-a învechit. Celălalt cojoc dați-l lui Serapion, episcopul; voi țineți haina cea de păr, și mîntuiți-vă fiilor, fiți sănătoși; că Antonie acum se mută și nu mai este împreună cu voi".

După ce zise acestea și aceia l-au sărutat, ca pe niște prieteni au văzut îngerii care veniră la dînsul și, bucurîndu-se de dînșii, el și-a întins picioarele și zăcînd cu fața în sus, se arăta vesel; după aceea și-a dat sufletul, și s-a dus la Sfinții Părinți. Iar ucenicii lui, precum le dăduse poruncă, înfășurîndu-l și îngropîndu-l, au ascuns trupul lui sub pământ. Și nimeni nu știe pînă acum unde este ascuns, afară de cei doi ucenici ai lui. Deci, luînd ei cojocul fericitului Antonie și haina cea purtată de dînsul, ca pe un mare odor o păstrau. Căci, văzîndu-le cineva, ca pe însuși Antonie le vedea. Apoi îmbrăcîndu-se cu ele, ca și sfătuirile lui le purtau cu bucurie.

Acesta este începutul pustniciei și al nevoițelor lui Antonie, acesta este și sfîrșitul vieții lui trupești. Acestea sînt încă mici pe lîngă fapta cea bună a aceluia, dar

dintre acestea puteți socoti și voi cum era omul lui Dumnezeu, Antonie, din tinerețe pînă la atîta vîrstă, mereu păzindu-și sîrguința pustniciei și a nevoinței.

El nici de bătrînețe nu se biruia, ca să mănînce bucate mai grase, nici pentru slăbiciunea trupului său nu și-a schimbat chipul îmbrăcăminteii sau măcar să-și spele picioarele cu apă. Și cu toate acestea, cu trupul său a rămas nevătămat. Pentru că ochii îi avea nevătămați și întregi, văzînd bine și din dinți niciunul nu i-a căzut, decît numai unii s-au tocit pînă la gingii pentru multa vîrstă; apoi cu picioarele și cu mîinile a rămas sănătos; și pe scurt zicînd, se arăta mai bine și mai sîrguitor decît toți cei ce întrebuițau multe feluri de hrană și multe feluri de haine. Deci, pretutindeni era vestit și de toți era lăudat, și încă dorit de cei ce nu-l văzuseră.

Acesta este semnul faptei bune și al sufletului său iubitor de Dumnezeu. Căci nu din scripturile lui, nici din înțelepciunea cea din afară, nici pentru oarecare meșteșug, ci pentru singură cinstirea de Dumnezeu, nu poate tăgădui nimeni. Căci s-a auzit de el în Spania, în Galia, la Roma, în Africa, el care era ascuns și ședea în munți. Cine dar, dacă nu Dumnezeu, a fost Acela ce pretutindeni face cunoscuți pe oamenii Săi și care de la început a făgăduit aceasta lui Antonie? Căci deși ei pe ascuns și în taină lucrează fapte bune, deși ei voiesc a se tăinui, Domnul ca pe niște luminători îi arată tuturor. Ca astfel cei ce aud să cunoască că este cu putință a se împlini poruncile lui Dumnezeu și a avea rîvnă către fapta cea bună.

Deci, citiți-le acestea și celorlalți frați, ca să învețe cum trebuie să fie viața monahilor și să se încredințeze că Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos va proslăvi pe cei ce-L proslăvesc, și pe cei ce slujesc Lui pînă la sfîrșit; apoi nu numai întru Împărăția cerului îi duce, ci și aici fiind ascunși și sîrguindu-se a se lepăda și de cele dintr-însa, îi face arătați și vestiți, atît pentru fapta bună a lor, cum și pentru folosul tuturor celorlalți.

Iar dacă va fi trebuință chiar și păgînilor citiți-le, că măcar așa să cunoască cum că nu numai Domnul nostru Iisus Hristos, - care este Fiul lui Dumnezeu, ci și cei ce-i slujesc Lui curat și adevărat și cred cu bună cinstire în El gonesc pe diavoli, pe care elinii îi socotesc că sînt zei; deci pe aceștia creștinii îi vădesc, că nu numai că nu sînt zei, dar îi gonesc, ca pe cei ce sînt amăgitori și stricători ai oamenilor. Lui Hristos Iisus Domnul nostru, i se cuvine slavă în vecii vecilor. Amin.

ÎNSEMNARE

Afară de această viață, scrisă de marele Atanasie, se află și lucrările Cuviosului Antonie (Socrate, în Istoria sa bisericească, cartea a IV-a, cap. 23, iată ce spune: A venit cineva din cei înțelepți la dreptul Antonie și a zis către dînsul: "Cum rabzi, o! părinte, fiind lipsit de mîngîierea cea din cărți?" Antonie i-a răspuns: "Cartea mea, o! filozofule, este firea celor văzute, și de față îmi este, cînd voiesc a citi cuvintele lui

Dumnezeu"), cum și folositoare povestiri despre dînsul; cum a aflat în pustie pe Cuviosul Pavel Tebeul, cum pe alt Pavel, ce se numea smeritul, l-a primit și la calea mîntuirii l-a povățuit. Cum a văzut pe înger în chip de monah, împletind coșnițe, și sculîndu-se la rugăciune și iarăși lucrînd și iarăși rugîndu-se. Cum a văzut pe diavolul întinzîndu-și cursele sale prin lume și a auzit glas spunînd că numai smerenia ne scapă de cursele acelea; și altele vei afla în Pateric despre cuviosul acesta. La sfîrșit și în această povestire se află despre dînsul, cum diavolul, în chip de om, a venit la dînsul, vrînd să se pocăiască; pentru care pricină se scrie astfel:

Marele între părinții cei desăvîrșiți, Cuviosul Antonie, era înainte-văzător și trecînd prin ispitele diavolești, de nimic socotea meșteșugurile lor, nici nu se supăra de dînșii, ci de multe ori vedea cu ochii cei simțitori chiar îngeri și diavoli cum se îngrijesc, îndeletnicindu-se pentru viața omenească, fiecare dintre dînșii nevoindu-se ca să întoarcă pe oameni la a sa parte. Apoi atît de mare și înalt era întru fapte bune, încît dosădea și batjocorea duhurile cele necurate. De multe ori le și depărta, aducîndu-le aminte de surparea lor cea din cer și de chinul ce va să fie lor în focul cel veșnic.

Deci, s-a întîmplat odată un lucru ca acesta: Doi diavoli s-au sfătuit ca să vină la el, zicînd între ei că nimeni nu îndrăznește să se apropie, căci se temea ca nu cumva să fie rănit de dînsul; pentru că venise bătrînul în mare nepătimire și în viața cea desăvîrșită și se întărise cu Sfîntul Duh. Deci, unul din diavoli a zis către celălalt prieten al său: "Frate Zerefer, așa era numele acelui diavol, oare de s-ar pocăi cineva din noi l-ar primi Dumnezeu întru pocăință? Oare se poate să fie așa sau nu?" Răspuns-a celălalt: "Cine poate să știe aceasta?". Iar Zerefer i-a zis: "Mi se va da voie să merg la Antonie, bătrînul care nu se teme de noi și de la dînsul să mă încredințez de aceasta?". Celălalt a răspuns: "Mergi, dar te ferește cu dinadinsul, fiindcă bătrînul este înainte-văzător și va cunoaște ispitirea ta și nu va voi să întrebe de aceasta pe Dumnezeu; însă mergi, doar cumva vei cîștiga dorirea". Atunci, mergînd Zerefer la Antonie, s-a închipuit în om și a început a plînge și a se tîngui înaintea lui. Iar Dumnezeu vrînd să arate, cum că nu se întoarce dinspre cei ce voiesc să se pocăiască, ci pe toți cei ce aleargă la El îi primește - prin aceasta dînd chip omului celui păcătos, că diavolul începătorul răutății, de s-ar pocăi cu adevărat, nu l-ar întoarce -, a tănuit aceasta o vreme de bătrînul, ca să nu cunoască sfatul diavolesc. Drept aceea, vedea cuviosul pe cel ce venise la dînsul ca pe un om, iar nu ca pe un diavol, și i-a zis: "Ce plîngi așa, tînguindu-te din inimă, omule, sfărîmîndu-mi și al meu suflet cu lacrimile tale cele multe?".

Iar diavolul cel viclean a răspuns: "Eu, sfinte părinte, nu sînt om, ci diavol, pentru mulțimea fărădelegilor mele". Iar bătrînul l-a întrebat: "Și ce voiești ca să-ți fac ție, frate?" Și i-a zis diavolul: "De nimic altceva nu mă rog ție, sfinte părinte, fără numai să te rogi lui Dumnezeu cu dinadinsul ca adică să-ți arate ție de va primi pe diavolul întru pocăință sau cu totul nu-i trebuiește Lui? Pentru că de va primi pe acela, apoi și pe mine, cel ce am făcut lucruri asemenea ca acela, mă va primi". Bătrînul i-a răspuns:

"Precum voiești voi face, încă să te duci astăzi la casa ta, iar dimineață să vii aici și-ți voi spune ce va porunci Domnul despre aceasta".

Ducându-se diavolul, și sosind noaptea, și-a ridicat bătrînul cuvioasele sale mîini spre cer și s-a rugat lui Dumnezeu, iubitorul de oameni, ca să-i arate lui de va primi pe diavolul întorcîndu-se la pocăință. Și îndată îngerul Domnului stînd înaintea lui, i-a zis: "Așa grăiește Domnul, Dumnezeul nostru: Pentru ce rogi a Mea stăpînire pentru diavol? Pentru că acela a venit cu vicleșug să te ispitească". Și a zis bătrînul către înger: "De ce nu mi-a descoperit Domnul Dumnezeu, ci a ascuns aceasta de către mine, ca să nu cunosc vicleșugul diavolesc?"

Îngerul i-a zis: "Să nu te tulburi de lucrul acesta, căci este o minune a lui Dumnezeu, spre folosul celor ce greșesc; ca adică să nu deznădăduiască păcătoșii care fac multe fărădelegi, ci să vină întru pocăință, știind că de către nici unul nu se întoarce Preabunul Dumnezeu, cînd vine la El, chiar cînd acel diavol vrăjmaș ar veni cu adevărat; drept aceea, cînd va veni la tine să te ispitească și te va întreba, să nu te smintești de el, ci să-i zici astfel: "Vezi că iubitorul de oameni Dumnezeu niciodată nu se întoarce de către cel ce vine la El, chiar dacă diavolul ar veni; iată, făgăduiește a te primi și pe tine, numai de vei păzi cele poruncite de El".

Iar cînd te va întreba: "Care sînt cele poruncite de El?", să-i zici că astfel grăiește Domnul Dumnezeu:

"Te știu pe tine cine ești și de unde ai venit ispitindu-mă, căci tu ai răutatea cea veche și nu poți să fii bunătate nouă, fiind începător de mult al răului și acum nu vei începe a face binele. Ci deprinzîndu-te cu mîndria, cum vei putea a te smeri cu pocăință și a face milă?"

Dar ca să nu ai acest răspuns în ziua judecării, căci voiai să te pocăiești și nu te-a primit Dumnezeu, iată și ție îți pune pocăință bunul și milostivul Dumnezeu, numai dacă vei voi, pentru că zice să săvîrșești trei ani stînd la un loc, și întorcîndu-te spre răsărit, ziua și noaptea, să strigi cu glas mare, și să zici astfel: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, răutatea cea veche". Iar aceasta să o zici de 100 de ori. Și iarăși altă rugăciune: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, care sînt înșelăciunea cea întunecată"; la fel de 100 de ori să o zici. Și iarăși: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urîciunea pustiirii", să o zici de 100 de ori, și astfel să strigi către Domnul neîncetat; căci nu ai alcătuire trupească, ca să te ostenești sau să slăbești. Și după ce vei săvîrși aceasta cu gînd smerit, atunci vei fi primit în rînduiala ta cea dintîi, și te vei număra cu îngerii lui Dumnezeu".

Și de va făgădui demonul a face aceasta, să-l primești întru pocăință; dar știu că răutatea cea veche nu poate fi bunătate. Să se scrie aceasta neamurilor celor mai de pe urmă, ca adică să nu se deznădăduiască păcătoșii care voiesc să vină întru pocăință, pentru că foarte cu înlesnire se vor încredința oamenii dintr-această pricină a nu se deznădădui de a lor mîntuire". Aceasta zicînd îngerul către Cuviosul Antonie, s-a

suit la cer. A doua zi a venit diavolul și a început de departe a se tîngui, ca și cum plîngea în chip de om, și, venind la bătrînul, s-a înclinat. Bătrînul dintîi nu l-a văzut, ci în mintea sa îi zicea: "Rău ai venit, mincinosule diavole, scorie, începătorule al răutăților, răutate veche, șarpe prea viclean".

Apoi sfîntul i-a zis: "M-am rugat Domnului Dumnezeuului meu, precum ți-am făgăduit, și te primește întru pocăință, de vei primi cele ce prin mine îți poruncește Stăpînul și Atotputernicul". Diavolul a zis: "Și care sînt cele ce a poruncit Dumnezeu să le fac?" Bătrînul a răspuns: "Ți-a poruncit Dumnezeu astfel: Să stai la un loc trei ani nemișcat, privind spre răsărit și strigînd ziua și noaptea: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine răutatea cea veche"; zicînd aceasta de 100 de ori. Și iarăși de 100 de ori să zici: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urîciunea pustirii"; și iarăși de același număr de ori: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, înșelăciunea cea întunecată". Și cînd le vei face acestea, atunci te vei număra a fi cu îngerii lui Dumnezeu în aceeași slujbă, în care ai fost și mai înainte".

Iar Zerefer îndată lepădînd acel înșelător chip al pocăinței, a rîs tare și a zis bătrînului: "O! călugăre, eu de-aș fi voit a mă numi însumi răutatea veche, urîciunea pustirii și înșelăciune întunecată, apoi din început aș fi făcut aceasta, ca să mă fi tămăduit. Acum să mă numesc răutate veche? Să nu fie aceea; și cine zice aceasta? Pentru că eu pînă acum sînt minunat întru isprăvi și toți temîndu-se, se supun mie; și oare aș putea ca eu singur să mă numesc urîciunea pustirii sau înșelăciune întunecată? Nicidecum, călugăre, căci încă stăpînesc pe cei păcătoși și ei mă iubesc; eu în inimile lor sînt și ei umblă după voia mea; iar ca să fiu rob netrebnic și prost prin pocăință nu voiesc, răule bătrîn, nu, nu, să nu fie aceea: ca adică din cinstea cea mare să mă duc într-o necinste ca aceea".

Acestea zicînd și strigînd, diavolul s-a făcut nevăzut. Iar bătrînul, sculîndu-se la rugăciune, a mulțumit lui Dumnezeu, zicînd: "Cu adevărat ai zis Doamne, că răutatea veche nu poate fi bunătate nouă; începătorul răutăților, făcător de bunătăți noi nu se preface. Acestea, fraților, nu în deșert le-am sîrguit a le spune vouă, ci ca să știți bunătatea Stăpînului și milostivirea Sa; căci dacă este gata ca și pe diavol să-l primească prin pocăință, apoi cu cît mai ales pe om, pentru care Și-a vărsat sîngele. Ești păcătos? Pocăiește-te; iar de nu, apoi mai amar decît diavolii în veci te vei chinui în gheena; nu că ai greșit, pentru că toți greșim și nimeni nu este fără de păcat decît numai unul Dumnezeu, ci de vreme ce n-ai voit să te pocăiești și să te rogi Judecătorului mai înainte de sfîrșitul tău; căci precum va afla moartea pe fiecare din noi, astfel ne va și trimite acolo.

De vei muri fără pocăință, slujind diavolului în multe feluri de păcate, cu adevărat te vei osîndi cu dînsul în focul cel veșnic, cel pregătit diavolului și slugilor lui; iar dacă mai înainte de sfîrșit, fugind de păcat, vei plăcea Domnului prin pocăință și prin mărturisire, o! de cîte bunătăți te vei îndulci după sfîrșit; pentru că vei afla pe Judecătorul milostiv, și te vei învrednici fericirii, cu îngerii cei luminați te vei sălășlui,

unde este frumusețea cea negrăită a tuturor plăcuților, veselia și bucuria cea pururea fiitoare; pe care fie nouă tuturor, a le dobîndi, întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.
Amin